

Prop. 128 S

(2009–2010)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Reindrifftsavtalen 2010/2011, og endringer i statsbudsjettet for 2010 m.m.

*Tilråding fra Landbruks- og matdepartementet av 21. mai 2010,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning

1.1 Reindrifftsavtalen for 2010/2011

Regjeringen legger med dette fram proposisjon om Reindrifftsavtalen 2010/2011 med forslag om endrede bevilgninger over statsbudsjettet for 2010 m.m.

Stortinget godkjente 1. juni 1993 *Hovedavtale for reindriften* (St.prp. nr. 66 (1992-93)), og ga Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å forhandle med Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) om ettårige avtaler for reindrifftsneringen.

Inneværende reindrifftsavtale har en bevilgning på 101,0 mill. kroner over statsbudsjettets kap 1151 *Til gjennomføring av reindrifftsavtalen*. Dette beløpet er ført opp i vedtak om Landbruks- og matdepartementets budsjett for 2010 under kap. 1151 (Prop. 1 S (2009-2010)).

Forhandlinger om Reindrifftsavtalen 2010/2011 ble innledet den 16. desember 2009. Partene kom i avsluttende forhandlingsmøte den 18. februar 2010 til enighet om ny avtale som gjelder for perioden 1. juli 2010 - 30. juni 2011.

Rammen for Reindrifftsavtalen 2010/2011 er på 101,0 mill. kroner. Dette er tilsvarende bevilgning som for inneværende avtale etter vedtatt budsjett for 2010.

Avtalebestedmelsene som gjelder bevilgninger over statsbudsjettet følger kalenderåret. Dette

innebærer at årets forhandlinger om avtalens økonomiske ramme og fordeling gjelder budsjettåret 2011. Bevilgningen innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2010-2011) for Landbruks- og matdepartementet. Imidlertid fremmes proposisjonen om reindrifftsavtalen som tidligere for behandling i vårsesjonen. Det forutsettes at Stortinget i sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2011.

1.2 Sametingets innspill

Sametinget følger reindrifftsavtaleforhandlingene med observatørstatus, og behandler i forkant av forhandlingene sitt innspill til Reindrifftsavtalen. Det holdes på bakgrunn av dette innspillet et møte på politisk nivå mellom Sametinget og Landbruks- og matdepartementet. Møtet skal avholdes før Staten legger frem sitt tilbud. Sametinget behandlet og avga sitt innspill i desember, og møtet mellom Sametinget og LMD ble avholdt 15. desember.

Sametinget påpekte i sitt innspill til Reindrifftsavtalen for 2010/2011 at tap av arealer, økning i rovviltbestanden, samt generell prisvekst rammer reindriften. Disse forhold må kompenseres gjennom økte statlige overføringer. Konkret fremmet

Sametinget forslag som berører følgende områder:

- Sametinget og LMD konsulterer om Statens tilbud til reindrifftsavtalen.
- Reindrifftsavtalens virkemiddelsystem differensieres mellom områder.
- Reindrifftskvinnenes situasjon i reindrifften styrkes.
- Smidigere generasjonsoverganger i reindrifften.
- En bedre sikring av reindrifftens arealer.
- Reindrifften likebehandles avgiftsmessig med de øvrige primærnæringene.
- Ny gjennomgang av rovviltpolitikken.

LMO ga ikke sin tilslutning til forslaget om at det skal konsulteres om reindrifftsavtalen bl.a. fordi budsjettmessige forhold ikke omfattes av konsultasjonsordningen.

Foreliggende proposisjon om Reindrifftsavtalen 2010/2011 vil ikke bli behandlet av Sametinget. Imidlertid vil Sametingsrådet avgi en uttalelse i forhold til den fremforhandlede avtalen på rådsmøte i mai/juni.

1.3 Forhandlingene 2010

Forhandlingene om reindrifftsavtalen gjennomføres med basis i gjeldende mål og retningslinjer for reindrifftspolitikken som er trukket opp i St.meld. nr. 28 (1991-1992), *En bærekraftig reindrifft*, og Stortingets behandling av denne, jfr. Innst.S. nr. 167 (1991-1992). Videre er forhandlingene basert på Stortingets behandling av de siste års reindrifftsavtaler, og den situasjonen man står overfor i næringen.

Forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2010/2011 startet 16. desember 2009 ved at Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) overleverte sitt krav til Staten. Kravet hadde en økonomisk ramme på 124,5 mill. kroner en økning på 23,5 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale. Til grunn for kravet lå en økning på Reindrifftens utviklingsfond (RUF) med 12,8 mill. kroner, de direkte tilskuddene med 7,5 mill. kroner, samt en økning av organisasjonstilskuddet med 3,2 mill. kroner.

Kravet om økning av RUF sin ramme var særlig knyttet til krav om etablering av et praksisstipend for reindrifftungdom under utdanning, samt innføring av en ordning for lån og rentestøtte til ungdom under etablering. I tillegg ble det fremmet krav om at det avsettes en bevilgning til et omsøkt sperregjerde mellom distrikt 9 og 13.

Med enkelte justeringer og satsøkninger, ble det foreslått at de kostnadssenkende og direkte tilskuddene skulle videreføres. Imidlertid ble det foreslått

en særskilt tilskuddsordning for siidaandelene i Karasjok. Denne ordningen innebar et slaktekrav på 8 kg per rein i vårflokk levert slakteri, men med fradrag for dokumenterte tap. Selve tilskuddet innebar en utbetaling på 200 kroner per kalv slaktet i driftsåret. Satsen for produksjonspremie ble foreslått til 30 % for all omsetning. I tillegg ble det foreslått at tilskuddet ble utbetalt til alle siidaandeler som oppnår slaktekravet uavhengig av reinntallet.

Krav om økning av organisasjonstilskuddet var begrunnet i generell prisvekst og satsinger i forbindelse med reiselivsprosjekter, samt markedsarbeid gjennom Kontaktutvalget for reinkjøttomsetning (KRO).

Det ble videre fremmet en rekke krav vedrørende forhold som ikke inngår i avtaleforhandlingene, bl.a. knyttet til merverdiavgift på fellesutgifter i reindrifften, grensegjerde mellom Norge og Finland, spesielle tiltak i rovviltutsatte områder og skatter og avgifter i reindrifften. Det ble også krevd at det bevilges midler til de distriktene som er utelukket fra vinterbeiter i Sverige på bakgrunn av at ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige ennå ikke er iverksatt.

Staten la fram sitt tilbud den 22. januar 2010. Tilbudet hadde en økonomisk ramme på 101,0 mill. kroner. I tilbudet ble det lagt hovedvekt på å stimulere til markedsrettet produksjon og verdiskaping. På denne måten var tilbudet særlig innrettet mot reindrifftutøvere som har reindrifft som hovednæring. Ved at markedssituasjonen for reinkjøtt hadde blitt vanskelig i løpet av 2009, la Staten i tilbudet også stor vekt på tiltak som kunne bidra til å bedre gjennomføringen av slaktingen gjennom sesongen og til økt salg. Av den grunn ble det også foreslått en avvikling av tidligslaktetilskuddet, mens kalveslaktetilskuddet ble foreslått styrket. I tillegg ble det foreslått en økt satsing på markeds-tiltak og endringer i organiseringen av opplegget for dette arbeidet. Tilbudet la også vekt på å styrke likestillingen innenfor reindrifften, ved at det ble foreslått en økning av ektefellestilskuddet.

I forbindelse med fremlegging av tilbudet ble NRL også orientert om at finansiering av tiltak for distrikt som er forhindret fra å bruke vinterbeiter i Sverige på grunn av at en ny reinbeitekonvensjon ikke er på plass, vil bli løst utenom Reindrifftsavtalen 2010/2011. For å sikre driftsgrunnlaget for disse distriktene også vinteren 2010/2011, ble det orientert om at Landbruks- og matdepartementet vil foreslå en omdisponering på 2,0 mill. kroner til føring og andre nødvendige tiltak fra kap. 1147 post 71 til kap. 1151 post 51 i 2010.

Forhandlingene ble gjennomført og sluttført den 18. februar 2010. Avtalen innebærer økono-

miske tiltak i reindriftsnæringen på i alt 101,0 mill. kroner. Dette er tilsvarende bevilgning som for inneværende avtale. Gjennom den nye avtalen forsterkes tiltakene som sikter mot en mer optimal produksjon og bedre tilpasning av reintallet i forhold til ressursgrunnlaget. Ett viktig tiltak er at tilskuddet til slaktning av reinkalv økes vesentlig. For å bidra målrettet til likestillingsarbeidet i reindriften, er partene videre enige om en klar økning i ektefelletilskuddet. Markedssituasjonen for reinkjøtt har blitt vanskelig i løpet av det siste året. Avtalen legger derfor stor vekt på tiltak som kan bidra til å bedre gjennomføringen av slaktingen gjennom sesongen og til økt salg.

Det vil nå bli opprettet et eget Markedsutvalg for reinkjøtt. Markedsutvalget skal legge til rette for bl.a. annet merkenøytral markedsføring av reinkjøtt, og andre markedstiltak som anses nødvendig. Det legges til grunn at den nye avtalen bidrar til å ta noen nye viktige skritt mot en mer bærekraftig reindrift, der utøverne selv tar et større ansvar for utviklingen av egen næring og en markedsrettet produksjon.

Sluttprotokollen til avtalen omhandler også en rekke punkter for oppfølging som det er blitt enighet om, ut over selve de beløpsmessige rammene. Det skal bl.a. nedsettes en arbeidsgruppe for å gå gjennom og vurdere eksisterende utredningsmateriale i forhold til kvinnerettede tiltak. Formålet med dette arbeidet er å foreslå konkrete tiltak som kan fremme likestillingen i reindriften. Videre er avtalepartene enige om endringer i VSP-rein. Dette gjelder både innretningen av programmet og styringsgruppens rolle.

I tillegg til selve avtalen, vises det i sluttprotokollen til at det er bevilget 2,5 mill. kroner over kap. 1147 til finansiering av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt i 2010. Det er enighet om at regelverket for radioaktivitetstiltak i slaktese-songen 2010/2011 fastsettes etter de samme prosedyrer som forskriftene etter reindriftsavtalen.

Som vedlegg til proposisjonen følger reindriftsavtalen for 2010/2011, sluttprotokollen til avtalen og en oversikt over fordelingen av avtalemidlene. Som uttrykt vedlegg til proposisjonen følger *Totalregnskap for reindriftsnæringen* (av desember 2009) og *Ressursregnskap for reindriftsnæringen* (av april 2010).

2 Politiske føringer

Reindrift er en liten næring i nasjonal målestokk, men både i samisk og lokal sammenheng har den

stor betydning, økonomisk, sysselsettingsmessig og kulturelt. Reindriften har alltid vært oppfattet og akseptert som en helt spesiell samisk næring. Reindriften er derfor en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur.

På bakgrunn av nasjonale forpliktelser etter Grunnloven, og folkerettens regler om urfolk og minoriteter, sees reindriftspolitikken i en generell same- og samfunnspolitisk sammenheng. Reindriftspolitikken er derfor bygd på to selvstendige grunnlag; en næringspolitisk produksjonsverdi og en samepolitisk kulturverdi. Landbruks- og matdepartementet er det ansvarlige næringsdepartement for reindriftspolitikken, mens Administrasjons- fornyings- og kirke departementet er ansvarlig for samepolitikken generelt.

2.1 Grunnlaget for forhandlingene

Reindriftsforhandlingene gjennomføres etter de bestemmelser som er gitt i Hovedavtalen for reindriften. Hovedavtalen ble inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og NRL den 26. februar 1993. I henhold til avtalens § 2 skal Landbruks- og matdepartementet (LMD) og NRL føre forhandlinger om en løpende reindriftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindriftsnæringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte politiske mål og retningslinjer for reindriftspolitikken. Tiltakene skal omfatte økonomiske virkemidler. Partene skal også kunne kreve forhandlinger om faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for en utvikling av næringen mot de mål som er fastsatt for reindriftspolitikken.

I tilfelle brudd i forhandlingene, fremmer Staten, ved LMD, på eget grunnlag overfor Stortinget forslag om de tiltak og økonomiske rammer som skal gjelde for kommende avtaleperiode.

2.2 Mål med reindriftspolitikken

Mål og retningslinjer for reindriftspolitikken er trukket opp i St.meld. nr. 28 (1991-1992)- *En bærekraftig reindrift*, og av Stortinget i Innst.S. nr. 167 (1991-1992). I innstillingen konkretiseres «En bærekraftig reindrift» gjennom målene om en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift. Målene står i innbyrdes sammenheng; økologisk bærekraft gir grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen gir økologisk og økonomisk bærekraft mulighet for å ivareta og utvikle kulturell bærekraft.

I etterkant av behandlingen av St.meld. nr. 28 (1991-1992) har Stortinget to ganger i året behand-

let reindrifftspolitikken – ved den årlige reindrifftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Regjeringen og Stortinget har videreført hovedlinjene i meldingen, men det er også gjennomført løpende og nødvendige tilpasninger, og nye momenter i forvaltningen av reindrifften har blitt vektlagt.

For at reindrifften fortsatt skal være det bærende elementet i samisk kultur, er det viktig at den blir oppfattet og forvaltet som en næring med økonomisk verdiskaping og effektiv produksjon. I den forbindelse fremheves målet om å stimulere næringen til økt slakteuttak og verdiskaping. Videre er det viktig å skape en nødvendig forutsigbarhet innenfor næringen, samt en effektiv oppfølging av juridiske virkemidler. I denne sammenheng er det nødvendig å få ferdigstilt arbeidet med bruksreglene. I tillegg er det viktig å få iverksatt tiltak som begrenser tapene, herunder rovvilttapene, til et akseptabelt nivå, samt behov for at reindrifftsarealer sikres.

Landbruks- og matdepartementet arbeider nå med en ny melding til Stortinget om landbruks- og matpolitikken. Denne meldingen vil omfatte samtlige områder som sorterer under Landbruks- og matdepartementet, herunder også reindrifften.

2.3 Reindrifftspolitiske virkemidler

De to sentrale virkemidlene for å nå de reindrifftspolitiske målene er reindrifftsloven og reindrifftsavtalen. Etter at ny lov tok til å gjelde fra 1. juli 2007, er reindrifften selv gitt et større ansvar for en bærekraftig ressursforvaltning av reinbeiteområdene. Bruksreglene vil utgjøre fundamentet i ressursforvaltningen framover, og være en forutsetning for at en rekke av lovens bestemmelser skal komme til anvendelse. Gjennom fjorårets reindrifftsavtale ble det lagt til rette for distriktsstyrenes arbeid med å utarbeide bruksregler ved at det ble stilt økonomiske midler til disposisjon. Frist for å innlevere bruksregler var satt til 1. juli 2009. Per 1. april 2010 var det om lag 83 % av distriktene som hadde levert inn bruksregler til godkjenning. Kvaliteten på de oversendte bruksreglene er varierende. De distriktene som ennå ikke har oversendt bruksregler, er i stor grad de distriktene hvor avstanden til målet om en økologisk og økonomisk bærekraft er størst. Det er gitt klare politiske føringer overfor Reindrifftsforvaltningen om at de skal følge opp de distriktene som ennå ikke har utarbeidet bruksregler, og starte behandlingen av de bruksreglene som er oversendt. Dette arbeidet har høyeste prioritet i 2010. Det vises til kap. 4.2 der det redegjøres nærmere for dette arbeidet. For øvrig forutsettes

det at NRL har en aktiv pådriverrolle i arbeidet med å få ferdigstilt utarbeidelsen av bruksreglene.

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. I forhandlingene om reindrifftsavtalen drøftes de sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i næringen, og her fastsettes retningslinjene for bruken av de økonomiske virkemidlene, blant annet ut fra reindrifftslovens intensjon og bestemmelser, og ut fra de behov og utfordringer næringen til enhver tid står overfor. Fra og med Reindrifftsavtalen 2003/2004 er tilskuddsordningene lagt vesentlig om i forhold til tidligere. Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag er endret fra ordninger som i stor grad har vært faste beløp per siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kr). Videre er det satt fokus på tiltak som skal legge til rette for økt slakting og omsetning av reinkjøtt. Disse endringene, sammen med innføringen av det skattemessige inntektsfradraget, innebærer at det er lagt til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen, og dermed på sikt en større økonomisk bærekraft.

Reindrifften er den eneste gjenværende nomadiske næringen i Europa. For å kunne opprettholde reindrifften med dagens driftsform, vil det være behov for en bedre sikring av reindrifftsarealer. I dette arbeidet er ny plan- og bygningslov et sentralt virkemiddel. I ny lov er det etablert en rekke nye virkemidler i den hensikt å gi reindrifften en større forutsigbarhet i forhold til framtidig bruk av arealer, og en bedre sikring av reindrifftsarealer.

3 Nærmere om den økonomiske utviklingen i næringen

3.1 Totalregnskapet for reindrifften

Økonomisk utvalg for reindrifften er oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet og har til oppgave hvert år å legge fram et totalregnskap for næringen. Regnskapet utgjør det økonomiske grunnlagsmaterialet for reindrifftsforhandlingene. Regnskapet gir en oversikt over verdiene som er skapt i næringen samlet sett ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital, og viser med andre ord samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriffts-næringen i Norge. Regnskapet for 2008 med budsjett for 2009 ble lagt fram i desember 2009.

Totalregnskapet viser en nedgang i resultatmålene fra 2007 til 2008. Vederlag for arbeid og kapital har en nedgang fra 167,9 mill. kroner i 2007 til 164,4 mill. kroner i 2008 (-3,5 mill. kroner). Målt per årsverk har vederlag for arbeid og egenkapital en nedgang fra 155.000 kroner i 2007 til 149.000 kroner i 2008, og målt per siidaandel har vederlag for arbeid og egenkapital en nedgang fra 269.000 kroner i 2007 til 259.000 kroner i 2008.

Sum produksjonsbaserte inntekter har en nedgang fra 165,1 mill. kroner i 2007 til 161,1 mill. kroner i 2008 (-4,0 mill. kroner), hovedsakelig som følge av en nedgang i reinjordverdien (-16,7 mill. kroner). Kjøttinntektene øker fra 135,1 mill. kroner i 2007 til 158,3 mill. kroner i 2008 hovedsakelig som følge av at gjennomsnittsprisen har økt med 11,47 kr/kg fra 2007 til 2008. I likhet med kjøttinntektene øker også posten andre produksjonsbaserte inntekter (+1,0 mill. kroner), mens det er en reduksjon på posten binæringsinntekter (-1,3 mill. kroner).

Sum statstilskudd øker fra 69,2 mill. kroner i 2007 til 87,1 mill. kroner i 2008 (+17,9 mill. kroner). Denne økningen skyldes i første rekke en økning i ordinære tilskudd (+7,1 mill. kroner) og en økning i andre tilskudd (+6,7 mill. kroner).

Erstatningene for tap av rein reduseres fra 43,0 mill. kroner i 2007 til 38,8 mill. kroner i 2008 (- 4,2 mill. kroner), og erstatningene for arealinngrep hadde en nedgang fra 18,3 mill. kroner i 2007 til 11,4 mill. kroner i 2008 (- 6,9 mill. kroner). Reduksjonen skyldes både en nedgang i rovvilterstatninger og erstatninger som følge av arealinngrep. I 2006 og 2007 var det imidlertid store erstatningsutbetalinger knyttet til arealinngrep.

Totalt sett gir dette en økning i de samlede inntektene fra 295,6 mill. kroner i 2007 til 298,4 mill. kroner i 2008 (+2,8 mill. kroner).

Siidaandelens kostnader øker fra 2007 (100,3 mill. kroner) til 2008 (108,6 mill. kroner). Felleskostnadene har en nedgang fra 18,8 mill. kroner til 16,8 mill. kroner i 2008 (+2,0 mill. kroner). Økningen skyldes hovedsakelig endringer i postene varekjøp, utstyr, leie og fremmedtjenester. Tamreinelagenes kostnader er tilnærmet uendret fra 2007 til 2008 (8,6 mill. kroner). I sum gir dette en økning i de totale kostnadene fra 127,7 mill. kroner i 2007 til 134,0 mill. kroner i 2008 (+ 6,2 mill. kroner).

Renter på lånt kapital øker fra 9,6 mill. kroner i 2007 til 11,8 mill. kroner i 2008 (+ 2,1 mill. kroner), og rentesatsen øker fra 6,5 % i 2007 til 7,6 % i 2008.

Budsjettet for 2009 viser en betydelig forbedring fra 2008 for alle vesentlige resultatmål.

3.2 Totalregnskapet for 2008 etter reinbeiteområde

Tabell 3.2 viser totalregnskapet for 2008 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare forskjeller i resultatene mellom områdene. Vederlag for arbeid og egenkapital utgjør for Sør-Trøndelag og Hedmark som ligger høyest, 330.925 kroner per årsverk og for Vest-Finnmark som ligger lavest, 75.887 kroner per årsverk. Det er i regnskapet foretatt oppsplitting av Øst-Finnmark og Vest-Finnmark i soner – se tab 3.3. Her viser tilsvarende beregning at Kautokeino øst og Kautokeino midtre ligger lavest med hhv 52.419 kroner og 65.544 kroner per årsverk, mens Polmak/Varanger ligger høyest med 364.415 kroner per årsverk.

Endringer i reinjordverdien fremkommer i hovedsak som følge av endringer i reintall og flokksammensetning. Tabell 3.2 viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene. I tillegg til at endringer i reinjordverdien har innvirkning på resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene innenfor samme år, har de også avgjørende betydning for *endringer i resultatmålene* innenfor et område mellom år.

Endringene fra 2007 til 2008 i totalregnskapets hovedposter gir følgende forklaring til endringene i resultatmålene i de ulike reinbeiteområdene:

- *Øst-Finnmark*: Resultatmålene har en nedgang. Samtidig som Øst-Finnmark har en økning i inntekter fra kjøtt og biprodukter samt statstilskudd, er det samtidig en stor negativ endring i reinjordverdien. I tillegg er det en vesentlig reduksjon i utbetalte erstatninger sammen med økte kostnader som forklarer endringen fra 2007 til 2008. Karasjok Øst fikk betydelige erstatninger i 2007 som følge av arealinngrep. Dette forklarer en stor del av forskjellen.
- *Vest-Finnmark*: Resultatmålene har en nedgang. Kjøttinntektene og statstilskuddene øker, mens erstatninger reduseres. Kostnadene for området øker. Vest-Finnmark har også en stor negativ endring i reinjordverdien.
- *Troms*: Resultatmålene øker. Dette har sammenheng med økninger i statstilskudd og erstatninger. Kostnadene er relativt stabile.
- *Nordland*: Resultatmålene for området øker først og fremst som følge av en økning i statstilskuddene. Endringen i reinjordverdien er negativ, mens kostnadsnivået er stabilt.
- *Nord-Trøndelag*: Resultatmålene øker. De produksjonsbaserte inntektene øker, og da særlig inntekter fra kjøtt og biprodukter. Utbetalte rovvilterstatninger er også økende, mens det er

Tabell 3.1 Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2005-08, samt budsjett 2009 (1.000 kr)

Regnskapsposter	Regnskapstall				Budsjett
	2005	2006	2007 ¹	2008	2009 ²
Produksjonsbaserte inntekter:	122 530	145 149	165 134	161 086	181 725
Kjøtt og biprodukter	110 841	117 625	135 116	158 257	162 174
Endring i reinhjordverdien	-6 795	8 226	10 155	-16 721	³
Binæringsinntekter	5 758	5 875	5 160	3 871	3 871
Andre prod.baserte innt. ⁴	12 725	13 423	14 703	15 680	15 680
Statstilskudd:	84 894	69 786	69 202	87 101	84 750
Ordinære tilskudd	60 469	44 523	47 554	54 691	54 420
Andre tilskudd	16 075	18 668	12 902	19 587	17 078
Ekstraordinære tilskudd	0	375	181	1 357	932
Tilskudd til binæringer	3 085	3 567	2 205	2 390	2 390
Verdiskapingsprogram	2 721	1 423	1 372	4 076	4 430
Tiltak mot radioaktivitet	2 545	1 231	1 746	631	1 500
Konfl.demp. tiltak rovvilt			3 242	4 369	4 000
Erstatninger:	34 617	52 157	61 279	50 158	50 329
Tap av rein	29 474	35 134	43 020	38 793	38 964
Arealinngrep	5 143	17 023	18 259	11 365	11 365
Sum inntekter:	242 041	267 092	295 614	298 345	316 804
Kostnader:					
Siidaandelens kostnader	93 204	93 206	100 296	108 586	107 501
Felleskostnader	20 065	16 618	18 841	16 777	16 882
Kostnader i tamreinlag	6 298	6 932	8 583	8 605	8 329
Sum kostnader:	119 567	116 756	127 721	133 968	132 712
Vederlag for arbeid og kapital	122 474	150 336	167 894	164 377	184 092
Renter på lånt kapital	5 935	7 459	9 638	11 774	7 581
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	116 539	142 877	158 255	152 603	176 511
Per årsverk (kr)	112 852	141 315	154 994	149 485	172 206
Per siidaandel (kr)	193 662	243 570	268 869	259 508	301 213
Sum årsverk	1 033	1 011	1 021	1 021	1 025
Antall siidaandeler⁵	602	587	589	588	586
<i>Vederlag for arbeid og kapital, eks erstatninger for arealinngrep</i>					
Totalt (1.000 kr)	111 396	125 855	139 996	141 238	165 146
Per årsverk (kr)	107 872	124 478	137 112	138 352	161 118
Per siidaandel (kr)	185 116	214 550	237 848	240 181	281 819

¹ I 2007 fikk et distrikt i Karasjok Øst erstatning for arealinngrep i Halkavarre (8,3 mill. kroner), og et distrikt i Kautokeino Vest har fått erstatning for arealinngrep ved Abojavvre (3,9 mill. kroner). Dette er hovedpostene i arealinngrepserstatningene. Disse postene utgjør 12.015 kroner per årsverk og 20.827 kroner per siidaandel.

² Det presenteres her budsjett for 2009 i stedet for foreløpig regnskap. Dette har sin årsak i at regnskapstallene ennå ikke foreligger.

³ Endring i reinhjordverdien holdes utenfor budsjettet.

⁴ Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

⁵ Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (33) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Tabell 3.2 Totalregnskap for 2008 fordelt etter reinbeiteområder (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Øst-Finnm.	Vest-Finnm.	Troms	Nordland	Nord-Tr.lag	Sør-Tr.lag og Hedm.
Produksjonsbaserte inntekter:	54 657	43 044	8 590	13 528	11 792	15 887
Kjøtt og biprodukter	55 282	42 061	7 635	10 127	12 106	17 223
Endr. i reinhjordverdien	-6 381	-4 589	-110	257	-3 423	-2 241
Binæringsinntekter	1 165	1 840	144	520	202	0
Andre prod.bas.innt.	4 591	3 732	921	2 623	2 908	905
Statstilskudd:	28 387	27 437	8 065	9 149	5 731	5 877
Ordinære tilskudd	19 544	17 863	2 662	3 257	3 584	5 328
Andre tilskudd	5 092	6 752	4 213	2 834	547	150
Ekstraord. Tilskudd	146	0	278	334	364	235
Tilskudd til binæringer	984	1 346	0	60	0	0
Verdiskapingsprogr.	1 920	862	412	731	0	151
Tiltak mot radioakt.	0	0	0	376	255	0
Konfl.demp.rovvilt	701	615	500	1 557	983	13
Erstatninger:	11 960	9 870	6 990	9 311	9 455	2 465
Tap av rein	9 361	7 318	5 112	6 708	8 818	1 370
Arealinngrep	2 599	2 552	1 878	2 603	637	1 096
Sum inntekter	95 005	80 351	23 644	31 987	26 978	24 229
Kostnader:						
Siidaandelens kostn.	33 768	40 810	6 608	11 522	7 944	7 934
Felleskostnader	5 090	3 544	2 271	2 397	1 418	2 058
Kostn. i tamreinlag	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	38 857	44 354	8 879	13 919	9 361	9 992
Vederlag for arbeid og kapital	56 148	35 997	14 765	18 068	17 617	14 238
Renter på lånt kapital	3 489	4 666	703	1 119	718	947
Vederlag for arbeid og egenkapital:						
Totalt (1.000 kr)	52 659	31 331	14 062	16 949	16 899	13 290
Per årsverk (kr)	154 533	75 887	198 354	242 134	318 059	330 925
Per siidaandel (kr) ¹	290 934	145 052	305 693	385 210	444 703	443 014
Sum årsverk	341	413	71	70	53	40
Antall siidaandeler	181	216	46	44	38	30

¹ Gjennomsnittstall beregnet ut fra totalt antall aktive siidaandeler, dvs. siidaandeler med rein, innenfor hvert reinbeiteområde. Dette innebærer at også siidaandeler med lav eller ingen produksjon inngår i beregningen.

- en reduksjon i statstilskuddene. Kostnadsnivået er økende. Nord-Trøndelag har videre en negativ endring i reinhjordverdien for 2008.
- *Sør-Trøndelag/Hedmark*: Resultatmålene for området øker som følge av økte kjøttinntekter, økte statstilskudd og en økning i erstatninger. Kostnadsnivået øker.

- *Tamreinlag*: Resultatmålene øker som følge av en økning i kjøttinntektene og stabile kostnader.

Tabell 3.3 viser at det er store forskjeller mellom sonene i Finnmark, både innenfor områdene og mellom områdene.

Tabell 3.3 Totalregnskap for 2008 fordelt på soner i Finnmark (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Produksjonsbaserte inntekter:	26 208	13 447	15 002	14 783	14 828	13 339
Kjøtt og biprodukter	27 738	11 783	15 761	14 799	14 491	12 677
Endring i reinhjordverdien	-5 218	1 174	-2 337	-2 220	-1 895	-474
Binæringsinntekter	195	403	566	169	1 075	597
Andre	3 492	87	1 013	2 036	1 157	539
Statstilskudd:	10 079	8 114	9 856	7 928	11 755	7 250
Ordinære tilskudd	7 480	5 630	6 434	5 398	7 290	5 174
Andre tilskudd	1 932	792	2 030	1 962	3 158	1 128
Ekstraordinære tilskudd	0	146	0	0	0	0
Tilskudd til binæringer	40	351	593	185	780	381
Verdiskapningsprogram	477	975	468	156	259	447
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	150	220	331	227	268	120
Erstatninger:	5 276	3 601	3 083	1 949	2 923	4 998
Tap av rein	3 099	3 179	3 083	1 949	2 917	2 452
Arealinngrep	2 177	422	0	0	6	2 546
Sum inntekter	41 562	25 163	27 941	24 660	29 506	25 587
Kostnader:						
Siidaandelenes kostnader	12 094	10 164	11 509	16 234	13 829	10 747
Felleskostnader	3 046	1 569	475	567	1 414	1 563
Kostnader i tamreinlag	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	15 140	11 733	11 984	16 801	15 243	12 311
Vederlag for arbeid og kapital	26 422	13 430	15 957	7 860	14 263	13 277
Renter på lånt kapital	734	1 089	1 665	1 638	2 253	775
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	25 688	12 341	14 291	6 222	12 010	12 502
Per årsverk (kr)	364 415	110 739	89 979	52 419	65 544	118 279
Per siidaandel (kr)	583 818	228 540	172 183	100 355	123 816	219 334
Sum årsverk	70	111	159	119	183	106
Antall siidaandeler	44	54	84	62	97	57

3.3 Siidaandelenes økonomi

Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein i de ulike reinbeiteområdene er presentert i tabell 3.4. Tabellen viser at det er store variasjoner mellom områdene. Eksempelvis varierer kjøttinntektene per siidaandel mellom 165.978 kroner i Troms og 630.409 kroner i Polmak/Varanger. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein varierer mellom 429 kroner per rein i Vest-Finnmark og 1.269 kroner per rein i Sør-Trønde-

lag/Hedmark. Det er også betydelige variasjoner i gjennomsnittlige statstilskudd mellom reinbeiteområdene. Reinbeiteområdene der flest siidaandeler og distrikter oppfyller kravene i reindriftsavtalens ordninger, får uttelling i form av høyere utbetaling. Dersom inntektsoverføringene relateres til reintall, er overføringene i 2008 størst i Troms (662 kroner per rein) og lavest i Vest-Finnmark (280 kroner). For 2008 er inntektsoverføringene per siidaandel høyest i Polmak/Varanger

Tabell 3.4 Gjennomsnittelige nøkkeltall per siidaandel og per rein for reinbeiteområdene i 2008 (kr).

	Polmak/ Varanger	Karasjok	Vest- Finnm	Troms	Nordland	Nord- Tr.lag	Sør-Tr.lag/ Hedm
Kjøttinntekter per siidaandel	630.409	201.051	194.726	165.978	230.159	318.578	574.100
Kjøttinntekter per rein	1.017	441	429	626	688	959	1.269
Statstilskudd per siidaandel	229.068	131.167	127.023	175.326	207.931	150.815	195.900
Statstilskudd per rein	369	320	280	662	623	454	433
Erstatninger per siidaandel	119.909	48.788	45.694	151.956	211.614	248.816	82.167
Erstatninger per rein	193	119	101	574	633	749	182
Totale inntekter per siidaandel	944.591	387.620	371.995	514.000	726.977	709.947	807.633
Totale inntekter per rein	1.523	945	819	1.939	2.173	2.136	1.784
Totale kostnader per siidaand.	344.090	173.116	205.343	193.022	316.341	246.342	333.067
Totale kostnader per rein	555	422	452	729	946	741	736
Vederlag arbeid og egenkapital per siidaandel	538.818	194.397	145.052	305.693	385.210	444.703	443.014
Vederlag arbeid og egenkapital per rein	942	474	319	1.154	1.152	1.338	979
Reintall per siidaandel	620	410	454	265	334	332	453
Inntekter utenfor rein-driften per siidaandel	253.000	215.000	204.000	210.000	176.000	198.000	259.000

(229.068 kroner) og lavest i Karasjok (131.167 kroner).

De totale kostnadene per siidaandel varierer også mellom områdene, men i noe mindre grad enn de totale inntektene. Totale kostnader per rein varierer derimot noe mer. Troms og Nordland har det høyeste kostnadsnivået sett i forhold til reintallet (hhv 729 og 946 kroner per rein), mens Vest-Finnmark og Karasjok har de laveste kostnadene per rein (hhv 452 og 422 kroner per rein). Variasjonen i kostnadene per rein har sammenheng med driftsstrukturen og størrelsen på driftsgruppene i de ulike områder.

Tabell 3.4 viser til dels store forskjeller i lønnsomhet mellom områdene. Den store variasjonen skyldes forskjeller både når det gjelder reintall per siidaandel og inntjening per rein, hvorav sistnevnte ser ut til å ha størst betydning for resultatet. Dette innebærer at en forbedring av siidaandelens økonomi først og fremst betinger økt inntjening per rein, men også økt reintall per siidaandel.

Mange reindriftsfamilier henter betydelige deler av sin inntekt utenfor reindriftsnæringen. Det er i all hovedsak kvinner som står for denne inntekten. Gjennomsnittlig sum lønn m.v. per siidaandel varierer fra 176.000 kroner i Nordland til 259.000 kroner i Sør-Trøndelag/Hedmark. I 2008 utgjør sum lønn m.v. utenfor reindriftsnæringen 212.000 kroner i gjennomsnitt per siidaandel i samisk reindrift.

Tabell 3.5 viser at vederlag for arbeid og egenkapital går ned fra gjennomsnittlig kroner 284.632 i 2007 til kroner 274.960 i 2008, som er en nedgang på ca 3 %. Den særlig sterke økningen i Polmak/Varanger for 2007 og 2008 skyldes i første rekke økning i de produksjonsbaserte inntektene. Økningen i Karasjok Øst i 2007 har sammenheng med økt erstatningsutbetaling for arealinngrep, mens økningen i Karasjok Vest i 2007 skyldes økte produksjonsinntekter og erstatningsutbetalinger. Økningen i Troms og Nordland for 2008 skyldes en økning i statstilskudd og erstatninger, mens økningen i Nord-Trøndelag kan forklares ut fra økning i kjøttinntektene.

Tabell 3.5 Vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden 2005-08 (kr)

Reinbeiteområde	2005	2006	2007	2008
Polmak/Varanger	311 759	341 960	528 075	583 818
Karasjok Øst ¹	165 380	262 354	379 169	228 540
Karasjok Vest		98 195	176 376	172 183
Øst-Finnmark	199 972	205 082	321 566	290 934
Kautokeino Øst		169 665	200 392	100 355
Kautokeino Midt		157 126	178 457	123 816
Kautokeino Vest		197 571	238 760	219 334
Vest-Finnmark	139 149	177 688	200 180	145 052
Troms	104 126	425 205	179 376	305 693
Nordland	231 870	318 603	294 329	385 210
Nord-Trøndelag	411 774	428 926	386 453	444 703
Sør-Tr./Hedmark	574 099	382 047	474 577	443 014
Sum samisk reindr.	201 801	245 774	273 180	261 605
Tamreinlag ²	184 684	206 116	195 335	224 299
Totalt	202 186	257 902	284 632	274 960

¹ For 2005 er tallene for hele Karasjok lagt til Karasjok Øst pga at soneinndelingen ikke ble foretatt før i 2006.

² Vederlag for arbeid og egenkapital per årsverk for tamreinlagene.

4 Sentrale utfordringer og oppgaver

4.1 Innledning

Reindriften som næring representerer en god og fornuftig ressursutnyttelse i marginale fjell- og utmarksområder. Den bidrar til et næringsmessig mangfold, og den er en sentral bærer og videreutvikler av samisk kultur. Reindriften som næring, kultur og livsform er unik både i nasjonal og internasjonal sammenheng.

Å sikre, utvikle og styrke reindriftnæringen innebærer krevende utfordringer for både næringen og myndighetene. I dette arbeidet er felles virkelighetsforståelse og samhandling mellom de ulike aktørene en avgjørende forutsetning. Dette krever et høyt kunnskapsnivå hos politikere og myndigheter når det gjelder de ulike sidene ved reindriften og om endringsprosesser og årsaksforhold. Det er kun gjennom felles anstrengelser og samarbeid man har mulighet til å nå de mål som er satt.

Reindriften utfordringer er mange og sammensatte. Fortsatt er det en utfordring i forholdet mellom beitetrykk og ressursgrunnlag i deler av Finnmark. I tillegg har man i løpet av de siste årene registrert økte konflikter mellom reindriften og

øvrige interesser i dette fylket. For Troms reinbeiteområde er hovedutfordringen et underskudd på vinterbeite og en generelt svak økonomi. For de tre sydligste reinbeiteområdene er hovedutfordringen en sikring av arealene for å opprettholde den tradisjonelle nomadiske driftsformen. I samtlige reinbeiteområder er det en økt utfordring knyttet til store tap grunnet rovvilt. Dette er særlig fremtredende i Nordland og Nord-Trøndelag reinbeiteområder. I tillegg er det en utfordring i samtlige områder å få til økt verdiskaping for næringsutøverne.

Departementet ser det som viktig at man fortsatt prioriterer tiltak som bidrar til å videreutvikle de inntekts- og velferdspolitiske tiltakene i reindriften. For å øke reindriftsutøverens inntjening, er det fortsatt viktig å stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping. Erfaring viser at de produksjonsavhengige tilskuddene har bidratt til å øke slakteuttaket av rein, og bidratt til økt verdiskaping i næringen. Dette er også en viktig og avgjørende forutsetning for at reintallet kan bli redusert til et bærekraftig nivå i de reinbeiteområdene hvor reintallet er for høyt.

Reindriften er i en unik situasjon hvor potensialet for etterspørsel er langt større enn potensialet

for produksjon. I dette ligger det store muligheter for økt verdiskaping. For å lykkes må reindrifften utnytte de fortrinn den har i konkurransen om forbrukerne. I tillegg må samarbeidet i verdikjeden videreutvikles.

4.2 Oppfølging av reindrifftsloven av 2007, utarbeidelse av bruksregler og fastsetting av reintall

Implementering av reindrifftsloven av 2007 har fortsatt meget høy prioritet. Mens myndighetenes arbeid i 2007/2008 var mye konsentrert om å legge til rette for at næringen skulle bli mest mulig i stand til å innrette seg etter den nye loven på en god måte, har arbeidet i 2009 og 2010 i stor grad vært preget av bistand og tett oppfølging i forhold til næringens arbeid med å utarbeide bruksregler. Godkjente bruksregler er det sentrale verktøyet i reindrifftsloven av 2007, og et nytt instrument både for næringen og myndighetene.

Etter en intensiv periode med informasjon, veiledning og opplæring i ny reindrifftslov som både Reindrifftsforvaltningen og LMD var involvert i, gikk arbeidet over i en fase med tett oppfølging av distriktenes arbeid med bruksregler. Reindrifftsforvaltningen har i dette arbeidet stilt ressurser til disposisjon slik at distriktenes behov for veiledning i utarbeidelsen av bruksreglene kunne bli ivaretatt på en god måte.

Fristen for å levere bruksregler var satt til 1. juli 2009. Ca 70 prosent av distriktene leverte innen fristen. Denne andelen har i ettertid økt, slik at status per 1. april 2010 er at ca. 83 prosent av distriktene har levert bruksregler.

For en god del av de distrikter som har levert bruksregler, har det vist seg nødvendig å be om korrigeringer og endringer før bruksreglene kan behandles av hhv områdestyret og Reindrifftsstyret. Det er en omfattende prosess som nå er i gang både i reindrifften og i forvaltningen i tilknytning til bruksreglene. Det legges opp til at innleverte bruksregler skal kunne behandles av styringsorganene i løpet av 2010.

De distrikter som per i dag ennå ikke har levert bruksregler, er i hovedsak distrikter med siidaer som har sine årstidsbeiter fordelt over flere distrikter, eller distrikter som opplever uavklarte rettighetsforhold knyttet til beitenene.

I de distriktene som opplever utfordringer knyttet til fordelingen av beiter mellom siidaene, er det flere ganger kommet til uttrykk fra myndighetenes side at dette ikke skal være til hinder for at det utarbeides regler om beitebruk. Det forutset-

tes at det i bruksreglene presiseres at underliggende rettighetsforhold ikke er avklart, og at bruksreglene slik de foreligger ikke innebærer noe standpunkt til disse spørsmålene.

Når det gjelder de distrikter som har sine årstidsbeiter over flere distrikter, er det reindrifftslovens klare utgangspunkt at det også for disse skal fastsettes et reintall for den enkelte *sommersiida*, samtidig som reintallet skal samsvare med tilgangen av alle årstidsbeitene. Det har vært noen utfordringer knyttet til å få utarbeidet bruksregler for denne type distrikter. Etter departementets syn er det imidlertid avgjørende at prosessen med godkjenning av bruksregler går som forutsatt. Dette innebærer at bruksreglene for sommerbeitedistriktene må behandles på vanlig måte. Dersom arbeidet med bruksregler for de andre årstidsbeitene skulle tilsi en endring av det reintallet som er fastsatt i bruksreglene for sommersiidaen, vil bruksreglene for sommersiidaen eventuelt måtte endres på dette punkt. Departementet har gitt signaler til Reindrifftsstyret om at de kan vurdere å godkjenne et reintall med forbehold om at det skal gjennomføres en ny vurdering senere når bruksreglene for øvrige årstidsbeiter foreligger.

Det har i lang tid pågått en intensiv oppfølgingsprosess fra myndighetenes side overfor samtlige distrikter som ikke har levert bruksregler. Dersom distriktene ikke er villige til, innenfor fastsatte frister, å utarbeide bruksregler, vil områdestyret gjøre dette.

Landbruks- og matdepartementet vil også i fortsettelsen følge prosessen knyttet til bruksregler nøye. Det vil bli gitt en oppdatering av status i tilknytning til statsbudsjettet for 2011.

Landbruks- og matdepartementet vil i den nye stortingsmeldingen om mat- og landbrukspolitikken, komme nærmere tilbake til de problemstillinger og utfordringer som knytter seg til uavklarte rettighetsforhold i deler av Finnmark.

4.3 Grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige

Konvensjon av 9. februar 1972 mellom Norge og Sverige om reinbeite gjaldt i utgangspunktet fram til 30. april 2002. For å utrede spørsmålet om ny konvensjon, ble det i 1997 nedsatt en blandet norsk-svensk reinbeitekommisjon som avgav sin innstilling i mai 2001.

På bakgrunn av Kommisjonens innstilling og høringsuttalelser til denne, fremsto det som klart at det ville gjenstå et betydelig arbeid før Norge og Sverige kunne bli enige om en ny konvensjon. Kon-

vensjonen av 9. februar 1972 ble derfor, ved avtale mellom de to land, forlenget med tre år fram til 30. april 2005.

Under forhandlingene klarte ikke partene å komme til enighet, og kom heller ikke til enighet om ytterligere forlengelse av 1972-konvensjonen. Da denne opphørte å gjelde 1. mai 2005, inntok man på svensk side det standpunkt at Lappekodisillen alene skulle regulere den grenseoverskridende reindriften og at noen ytterligere særskilt lovgivning ikke var nødvendig. Stortinget vedtok 17. juni 2005, jfr. Ot.prp. nr. 75 (2004-2005), endringer i lov 9. juni 1972 om reinbeite mellom Norge og Sverige. Denne innebar at forvaltningssystemet i henhold til 1972-konvensjonen ble videreført på norsk side i påvente av en ny konvensjon. Svenske samebyer ble dermed i hovedsak gitt tilgang til de samme områder og på samme vilkår som under 1972-konvensjonens gyldighetstid. Dette innebærer at rettstilstanden for den grenseoverskridende reindriften etter 1. mai 2005 har vært forskjellig i de to land.

Forhandlingene med Sverige om en ny reinbeitekonvensjon ble tatt opp igjen i desember 2005 etter at de to land var blitt enige om et nytt felles mandat for videre forhandlinger. Forhandlingene som har vært ført på dette grunnlaget ble sluttført i februar 2009. Delegasjonene kom da til enighet om utkast til konvensjon med tilhørende vedtekter for de felles forvaltningsorganer som foreslås opprettet og områdeprotokoll med den geografiske områdefordelingen, herunder nærmere bestemmelser om gjerder.

Forhandlingsresultatet ble undertegnet av landbruks- og matministeren og den svenske jordbruksministeren 7. oktober 2009. Med undertegningen har de to land forpliktet seg til en videre oppfølging mot ratifikasjon og ikrafttredelse. I denne oppfølgingen vil det være kontakt mellom de to land for i så stor grad som mulig sikre parallellitet i prosessen. Ventelig blir konvensjonen sendt på en høring i løpet av forsommeren.

4.4 Markedsforhold

4.4.1 Innledning

Produksjon av reinkjøtt utgjør under 1-2 % av den totale produksjonen av rødt kjøtt i Norge. I den siste tiårsperioden er det årlig slaktet mellom 900 og 1.900 tonn norsk rein ved registrerte slakterier.

Reineierne og siidaene i reindriftsnæringen utgjør det første leddet i verdikjeden frem til forbruker. Reineierne har på markedssiden liten tradisjon for å organisere seg, og står i markedet frem

som en fragmentert gruppe. Dette har delvis endret seg de siste årene ved at enkelte reineiere bl.a. har gått sammen og dannet egne salgslag. Industriledet er mer konsentrert. I kalenderåret 2009 var det 25 registrerte slakterier som innrapporterte slaktning av norsk rein. Seks slakterier, fire i Finnmark og to i Trøndelag, stod for vel 80 % av slaktingen. Enkelte av slakteriene videreforedler og distribuerer selv kjøttet ut til forbrukermarkedet, mens andre leverer kjøtt til ulike videreforedlere og grossister som distribuerer videre til de ulike forbrukermarkedene. Tidligere gikk den største andelen av reinkjøtt til storhusholdningsmarkedet, mens det i de senere årene har skjedd en vridning der større deler av kjøttet selges til dagligvaremarkedet. En økende andel av reinkjøttet selges også som lokalproduserte produkter gjennom nærmarkedet.

Markedet for omsetning av reinkjøtt har de siste årene vært svært godt. Til tider har slakteriene hatt problemer med å følge opp leveringsavtalene på reinkjøtt. Ved at begrensningen har vært uttaket av rein, har reineierne selv langt på vei styrt muligheten for å øke sine produksjonsbaserte inntekter. Årsaken til den positive utviklingen hvor bruttoprisen per kg har økt fra 53,69 kroner i 2005 til 82,00 kroner i 2009, er flere. I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2002/2003 ble avtalepartene enige om å oppheve målprisen på reinkjøtt. Etter dette har man hatt fri prisdannelse på reinkjøtt innenfor den beskyttelse importvernet har gitt. Ved at man ikke har åpnet for import av reinkjøtt til redusert toll siden vinteren 2003, har dette vært en sentral faktor for prisøkningen. I tillegg har omleggingen av tilskuddsordningene ved avtaleåret 2003/2004 og VSP-rein også bidratt til den positive utviklingen.

4.4.2 Slaktning og omsetning av reinkjøtt

Den positive utviklingen fortsatte de første ukene av slaktesesongen 2009/2010 med et rekordstort slakteuttak. Imidlertid stoppet slaktingen tilnærmet opp de første ukene etter brunsten. Trolig foreligger det flere årsaker til denne slaktestoppen. I forbindelse med ny melding til Stortinget om landbruks- og matpolitikken, vil departementet med utgangspunkt i slaktesesongen 2009/2010 foreta en gjennomgang med sikte på å få kartlagt hva som var årsakene til slaktestoppen, og vurdere eventuelle tiltak. I denne kartleggingen vil det være særlig sentralt å få fram styrkeforholdet i verdikjeden, og hvordan styrkeforholdet påvirker gjennomføringen av gitte reindriftspolitiske mål. Videre vil det være nødvendig å

vurdere dagens distribusjonsløsninger for å se om disse setter begrensninger i forhold til å få kanalisert reinkjøttet ut i de betalingsvillige markedene. Med bakgrunn i at flere av reinkjøttbedriftene i liten grad selv finansierer markedsføringen av egne produkter, skal utredningen også omfatte mulige finansieringsordninger for markedsføring av reinkjøtt.

4.4.3 Markedsføring av reinkjøtt

Kontaktforumet for reinkjøtt (KRO) ble etablert i forbindelse med Reindriftsavtalen 2004/2005. Samtidig ble det bevilget 100.000 kroner over NRLs organisasjonstilskudd for ledelse og gjennomføring av møter i forumet. Hensikten med etableringen av KRO var å få etablert en arena hvor man fikk samlet sentrale aktører i reinkjøttbransjen, og at disse sammen skulle vurdere den til enhver tid gjeldende markedssituasjon, og komme med anbefalinger om markedstiltak overfor Reindriftsforvaltningen.

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2010/2011 ble avtalepartene enige om å avvikle KRO og nedsette et eget markedsutvalg for reinkjøtt. Markedsutvalget er gitt følgende oppgaver:

- Holde seg løpende orientert om endringer i markedet for å kunne ta beslutninger om markedstiltak.
- Holde kontakt med reinkjøttbransjen og informere aktørene om utviklingen i markedet, samt de tiltak som iverksettes.
- Legge til rette for generisk markedsføring av reinkjøtt og være ansvarlig for at nødvendige markedstiltak iverksettes. I tillegg skal utvalget vurdere andre markedstiltak som kan være nødvendig ut fra den til enhver til gjeldende markedssituasjonen.

Utvalget oppnevnes for 2 år og skal bestå av 5 medlemmer, hvorav 3 medlemmer oppnevnes av NRL, 1 medlem av Private Reinsdyrslakteriers Landsforbund PRL, samt 1 medlem som oppnevnes av Landbruks- og matdepartementet. Leder av utvalget oppnevnes av Landbruks- og matdepartementet og NRL i fellesskap. Reindriftsforvaltningen er sekretariat for utvalget og skal sørge for innkalling, gjennomføring av møtene, samt nødvendig oppfølging mht bruken av midlene.

Avtalepartene har avsatt 3,0 mill. kroner, herunder inntil 2,0 mill. kroner til generisk markedsføring, samt 1,0 mill. kroner til gjennomføring av utvalgets øvrige oppgaver. Tilskuddsmottaker for gjennomføring av de generiske markedsførings-

kampanjene vil være Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OFK).

4.4.4 Reinkjøttets fortrinn i konkurransen om forbrukerne

Reinkjøtt er en arktisk delikatess, og er noe av det mest eksklusive kjøttet Norge har å by på. Forskning viser at reinkjøttet i tillegg til at det har det høyeste innholdet av antioksidanter, også inneholder sunne fettsyrer.

Ved at reinkjøttet produseres i det vesentligste av et urfolk – samene, som i århundrer har lært å leve av og med naturen, har reinkjøttet en etnisk dimensjon som vil være viktig i markedsføringen i dagens flerkulturelle samfunn.

I løpet av det siste tiåret har reinkjøttet forlatt billigsegmentet og hevet seg opp til eliteklassen når det gjelder matspesialiteter. Kvaliteten på reinproduktene har økt. Dette gjelder både de enkelte stykningsdelene og selve presentasjonen av produktene i butikk. En vesentlig bidragsyter til denne utviklingen har vært Verdskapingsprogrammet for rein. Fremdeles er det et betydelig verdiskapingspotensiale for reinkjøtt. Fremover vil det bl.a. være viktig å styrke reinkjøttbedriftene slik at både stabiliteten og volumet i leveransene øker. Samtidig må høy kvalitet fortsatt stå sentralt.

Gjennom økt samarbeid i verdikjeden vil man kunne få et mer effektivt arbeid i forhold til å styrke bl.a. markedskanaler, produktutvikling og salg. Dette vil også kunne påvirke prisnivået for reinkjøtt positivt.

4.5 VSP-rein

Det har siden Reindriftsavtalen 2001/2002 årlig vært satt av midler til VSP-rein over reindriftsavtalen. Til og med 2010 er det totalt bevilget om lag 70 mill. kroner over RUF til ulike prosjekter og administrering av programmet. Avtalepartene har løpende blitt enige om en videreføring av programmet gjennom de årlige reindriftsavtaleforhandlingene.

I forbindelse med fjorårets gjennomgang av virkemidlene over Reindriftens utviklingsfond ble også VSP-rein behandlet. Arbeidsgruppen som foretok denne gjennomgangen konkluderte med at det fortsatt foreligger et behov for en oppfølging av VSP-rein sine brukere. Av den grunn anbefalte arbeidsgruppen en videreføring av programmet. Videre anbefalte gruppen at avtalepartene foretar en grundig vurdering av den fremtidige innretningen av programmet. Med bakgrunn i disse vurderingene ble det foreslått at man også vurderer loka-

lisering av administrasjonen av programmet. I tillegg ble det foreslått at styringsgruppens rolle klargjøres.

Bedriftene som er etablert med støtte fra VSP-rein, er fortsatt i en fase hvor det er behov for tett oppfølging. Dette gjelder i særlig grad i forhold til kompetanseheving og veiledning knyttet til forretningsdrift, markedskompetanse, nettverksbygging og produktutvikling. Samtlige av disse områdene er av sentral betydning i forhold til å nå målet med programmet.

Avtalepartene er enige om å videreføre programmet. Det er nødvendig med en prioritering og tett oppfølging av de bedriftene som allerede er etablert med støtte fra VSP-rein. Sentrale satsingsområder for å styrke grunnlaget for en videreutvikling av disse bedriftene vil være:

- Kompetanseheving og veiledning knyttet til forretningsdrift.
- Markedskompetanse og markedsarbeid, herunder distribusjonsløsninger for å sikre at reinkjøttet kommer ut i markedet, samt markedsanalyser i forhold til de markedene man ønsker å etablere seg i, og hvilke produkter som etterspørres.
- Nettverksbygging.
- Produktutvikling.
- Andre tiltak.

Med bakgrunn i prioriteringer gitt av avtalepartene og gitte satsingsområder, skal programmets strategiske plan revideres. For å følge opp den reviderte strategiske planen, skal det utarbeides årlige handlingsplaner med budsjett.

Styringsgruppens rolle tydeliggjøres, og dens innflytelse økes for å nå målene med programmet. Dette innebærer bl.a. at styret skal godkjenne strategisk plan, årlige handlingsplaner og budsjett. Videre skal styret godkjenne prosjekter med en kostnadsramme over 500.000 kroner, samt prosjekter av prinsipiell karakter.

4.6 Sikring av reindriftens arealer

Reindriften foregår i et arktisk produksjonssystem der man utnytter reinens tilpasning til den nordlige taigaen og tundraen. Reinen er fysiologisk og atferdsmessig tilpasset sitt naturmiljø, både gjennom rask vekst gjennom en kort og intens sommersesong, og ved redusert aktivitetsnivå og energitap gjennom vinteren. Utøverne nytter også reinens tilpasninger gjennom sesongvise flyttinger av reinflokkene mellom ulike beiteområder. Reinens naturlige forflytting og den nomadiske driftsformen er selve bærebjelken for en optimal produk-

sjon i disse områdene, og grunnlaget for reindriffts-kulturen slik vi kjenner den i dag.

Reindriften driftsform gjør næringen svært arealavhengig. Dette har sin bakgrunn i marginale beiteområder og reinens behov for ulike sesongbeiter og flytteveier mellom dem. Menneskelig virksomhet i reinbeiteland kommer i tillegg til den naturlige forstyrrelsen fra blant annet rovvilt som reinen alltid har måttet leve med.

Felles for alle reinbeiteområdene er at de har lav reintetthet (antall rein per km²) på forholdsvis store arealer. Selv om reintettheten på distriktsnivå er lav, kan eventuelle inngrep i reinbeiteområdene likevel ha stor betydning for reindriften. Reindriften foregår på åtte ulike årstidsbeiter. I hver årstid er det begrensede arealer som kan nyttes til beite, og det kan oppstå situasjoner der hele reinflokken må samles på et lite område. Dette gjelder særlig på vårvinteren da det meste av beitet vil være utilgjengelig under snø og is. Tettheten av rein på beite på de tilgjengelige arealene vil da være svært høy, og kapasiteten her vil være bestemmende for hvor mange rein distriktet kan ha på beite gjennom året.

Reindriften største utfordring på lang sikt er å sikre reindriften arealer. Dette er en betydelig utfordring med tanke på målet om å opprettholde reindriften tradisjonelle nomadiske driftsform, samtidig som at inngrep og uro innenfor reinbeiteområdene har økt betydelig de siste årene. Departementet vil videreføre sin innsats for å få redusert dette problemet. For å lykkes med å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur, er felles virkelighetsforståelse og samhandling mellom de ulike aktørene en avgjørende forutsetning. Dette krever et høyt kunnskapsnivå om de ulike sidene ved reindriften, og om endringsprosesser og årsaksforhold. Reindriften utøves på tvers av kommune- og fylkesgrenser. Av den grunn ser departementet det som nødvendig med en større grad av samarbeid mellom kommuner, og mellom kommunal og regional forvaltning, for derigjennom å legge til rette for en større grad av helhetstenkning i forhold til arealforvaltning innenfor de samiske reinbeiteområdene.

Plan- og bygningsloven er den sentrale loven i forhold til arealforvaltning innenfor reinbeiteområdene, og det sentrale virkemiddelet for en bedre sikring av arealene. I ny plandel til plan- og bygningsloven er det etablert en rekke nye verktøy som gir kommunale- og fylkeskommunale planleggere en bedre mulighet til å følge opp nasjonale mål om å sikre det materielle grunnlaget for den samiske reindriften. Grunnloven § 110a og internasjonale regler forplikter både kommunale, regio-

nale og statlige myndigheter til å gjøre hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv til gjenstand for særskilt behandling og vurdering i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen spesielt. Dette gjelder i samtlige kommuner og regioner hvor det utøves samisk reindrift. Departementet forutsetter at fylkeskommuner og kommuner innenfor de samiske reinbeiteområdene bruker de nye virkemidlene for å sikre en mer helhetlig forvaltning av det enkelte distrikt sine arealer, samt følger opp nye krav til medvirkning og deltagelse fra Reindriftsforvaltningen, styringsorganene og den utøvende reindriften ved oppstart og gjennomføring av ulike planprosesser.

I ny planlov er det innarbeidet krav om at statlige, regionale og kommunale organer legger stedfestet informasjon på områder som organet forvalter, til rette for bruk i plan- og byggesaksbehandlingen. Dette kravet er i hovedsak rettet mot fagmyndigheter som ivaretar arealinteresser.

Reindriftsforvaltningen sitter inne med betydelig kunnskap om reindrift og dens arealbehov. Ved utarbeiding av ulike planer som berører reindriften, bør man ta utgangspunkt i denne kunnskapen. Kunnskapen fremkommer bl.a. gjennom reinbeitedistriktenes egne distriktsplaner og arealbrukskart. Arealbrukskartene viser sesongbeiter, flytteleier, samlingsområder, gjerder og reindriftsanlegg m.m. Landbruks- og matdepartementet ser det som viktig at det ut fra disse arealbrukskartene også utvikles og utarbeides kart med en verdiklassifisering av reinbeiteområdene. Disse kartene skal på en bedre måte kunne synliggjøre områdene hvor næringen har særlige beite- og bruksinteresser, og med dette være mer anvendelige bl.a. i sammenheng med den kommunale planleggingen. I tillegg vil en verdiklassifisering legge til rette for å bruke statlige virkemidler gjennom plan- og bygningsloven der hvor bl.a. kommuner og fylkeskommuner ikke i tilstrekkelig grad følger opp nasjonale føringer når det gjelder å få sikret reindriften arealer. Arbeidet med å gjennomføre en verdiklassifisering av reinbeiteområdene er en av oppgavene som har høyest prioritet for forvaltningen.

I forbindelse med ny planlov er det utarbeidet informasjonsmateriekknyttet til arealforvaltning og reindrift. Her vises det særlig til Miljøverndepartementets temaveileder om reindrift. Denne har særlig oppmerksomhet rettet mot utarbeiding av ulike planer etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven innenfor de samiske reindriftsområdene. Gjennom veilederen synliggjøres de nye virkemidlene for hvordan reindriften kan ivaretas og fremmes gjennom fylkeskommunal og kommunal planlegging. Utover at veilederen skal fungere

som et oppslagsverk for kommunale og fylkeskommunale planleggere, vil den være til nytte i forhold til dem som skal forholde seg til planer etter plan- og bygningsloven. Dette gjelder også private som arbeider med planlegging og utarbeiding av planer. I tillegg har Reindriftsforvaltningen utarbeidet en egen veileder om konsekvensutredninger i forhold til reindriften. Veilederen behandler særskilt problemstillinger knyttet til reindrift og konsekvensutredninger.

4.7 Tap av rein grunnet rovvilt

Reindriften er utsatt for tap av ulike årsaker. De viktigste er tap på grunn av rovvilt, ugunstige vær- og beiteforhold, sykdom, ulykke og påkjørsler. Hovedårsaken til at reindriftsnæringen er spesielt utsatt for rovvilttap, er at beitingen skjer i utmark året igjennom. Dette innebærer at driftsformen i seg selv medfører en større tapsrisiko, og gjør næringen spesielt sårbar ved en økning i rovviltstammene. Tapene skjer hovedsakelig i kalvingsperioden på våren og i vinterperioden.

Stortinget behandlet våren 2004 St.meld. nr. 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur. I denne settes det et overordnet mål om å bevare levedyktige stammer av de store rovdyrene samtidig som konflikten i forhold til beitedyr skal minimaliseres. Det ble innført et nytt forvaltningsregime med etablering av forvaltningsregioner og regionale rovviltnemnder. Det ble videre fastsatt nasjonale bestandsmål for hver enkelt art, som ble fordelt mellom de ulike forvaltningsregionene. Rovviltnemndene i hver region har utarbeidet egne forvaltningsplaner for hvordan den nasjonale politikken følges opp. Bestandsmålene for regionen er søkt oppnådd gjennom en arealdifferensiering som innebærer at arealene deles inn i henholdsvis prioriterte rovviltområder og prioriterte beiteområder. Det vil i løpet av kommende år gjennomføres en evaluering av arealdifferensieringen, samt at bestandsmål for bjørn og ulv skal revideres. Det er også et mål om å holde bestandene av rovviltet så nær det fastsatte målet som mulig.

I de senere årene har bestanden av jerv og gaupe i flere regioner ligget over det fastsatte bestandsmålet. Likeledes har det jevnt over vært en økning i både tap av beitedyr og erstatningsutbetalinger til beitenæringene i disse områdene. Kvotene for både gaupe og jerv har økt, og kvoten for gaupe har stort sett vært oppfylt under den ordinære jakta. Ordinær lisensfelling av jerv er derimot krevende, og fellingen har foreløpig hatt lavere effektivitet i flere regioner enn ønskelig. Ekstraordinært uttak av jerv er de senere årene

blitt gjennomført etter lisensfellingsperiodens slutt 15. februar. Dette har medført at man har fått bestanden av jerv nærmere bestandsmålet. Innenfor rammene av gjeldende norsk rovviltpolitikk, vil regjeringen fortsatt legge til rette for slikt uttak i de områder hvor den ordinære lisensfelling ikke bidrar til å redusere jervebestanden mot bestandsmålene. Det tas sikte på å gjennomføre uttak i nær dialog med næringsutøvere i de aktuelle områdene. Videre vil rovvilt som utgjør potensiell skade for beitedyr i områder som er prioritert for beitedyr, raskt kunne tas ut gjennom kvotejakt, lisensfelling eller skadefelling. En forutsetning for slik felling er imidlertid at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger, og at slik felling ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Forsøk på skadefelling gjennomføres normalt av et lokalt fellingslag oppnevnt av kommunen, og SNO vil kunne bistå lokale fellingslag etter anmodning og nærmere vurdering.

Situasjonen i det sørsamiske reinbeiteområdet har i de senere årene vært særlig bekymringsfull. Det store tapet til rovvilt går utover produksjon og lønnsomhet i næringen. Som et ledd i å forbedre situasjonen i de sørsamiske områdene, oppnevnte regjeringen en arbeidsgruppe ledet av fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Arbeidsgruppen fikk i oppdrag å komme med forslag til tiltak for å redusere konfliktnivået mellom rovvilt og reindrift. Arbeidsgruppen leverte en rapport høsten 2009 med forslag til tiltak både i forhold til rovviltforvaltningen og i forhold til reindriften. Forslagene i rapporten har vært til vurdering, og flere av forslagene vil bli fulgt opp. I forbindelse med denne oppfølgingsprosessen gjennomføres det konsultasjoner med reindriften og Sametinget.

Den nåværende erstatningsordningen baseres i stor grad på krav om dokumentasjon av tap. På landsbasis blir det innvilget erstatning for ca 25 % av det som søkes erstattet som drept av fredet rovvilt. Av antallet som blir erstattet er igjen ca 6 % dokumentert. Andelen dokumentert og erstattet varierer betraktelig mellom de ulike reinbeiteområdene. Det er gjennom forskning påvist at det kreves store ressurser for å dokumentere tapene på grunn av rovdyr, og at det under alle omstendigheter kun er en begrenset del som kan dokumenteres. Det er likevel et stort behov for å øke innsatsen på dette området slik at det kan framskaffes så god dokumentasjon som mulig. Samtidig er det nødvendig å klarlegge nærmere de regionale/områdevis forskjeller i tapsårsak, særlig de tidlige kalvetapene. Det er på denne bakgrunn igangsatt omfattende studier for å dokumentere produksjon og tap i Troms, Nordland, Nord-Trøndelag og Sør-

Trøndelag/Hedmark. Dette arbeidet startet i 2008 og gjennomføres av Norsk institutt for naturforskning (NINA). Studiet er en utvidelse og videreføring av pågående studier i Finnmark.

De siste årene er det avsatt mer midler til tapsforebyggende og konfliktdempende tiltak mellom rovvilt og beitedyr. I reindriften er det imidlertid på grunn av driftsformen med beiting i utmark året gjennom begrensede muligheter for å iverksette effektive forebyggende tiltak. Tiltak som har vært utprøvd og benyttet er for eksempel kalving i gjerde, føring, ekstraordinært tilsyn og flytting til rovviltfrie områder. Tiltakene er både arbeids- og kostnadskrevende, og de kommer ofte i konflikt med reindriften driftsmåter.

4.8 Sikring av det materielle grunnlaget for den sørsamiske reindriften

Reindriften i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde ligger i ytterkant av det samiske reindriftsområdet. Det har i flere år pågått rettighetskonflikter med grunneierne om den samiske sedvaneretten til reindrift på privat grunn innenfor reinbeitedistriktene. Landbruks- og matdepartementet ser det som viktig å skape forståelse, tillit og erfaring for at reindrift kan utøves uten reelle konflikter med annen sedvanemessig næring.

I forbindelse med reindriftsforhandlingene for avtaleåret 1998/99, framsatte NRL krav om at myndighetene måtte avklare nærmere hvordan de ville følge opp situasjonen som hadde oppstått i de sørsamiske områdene etter Høyesteretts dom i Aursundensaken høsten 1997. Det ble her uttrykt en klar vilje fra Regjeringens side til å sikre næringsgrunnlaget for den sør-samiske reindriften, og det ble forutsatt at en slik sikring primært skulle skje gjennom leieavtaler. Det vises til St.prp. nr. 49 (1998-99) og St.meld. nr. 18 (1997-98).

Den 6. april 1998 krevde Riast/Hylling reinbeitedistrikt at det med hjemmel i reindriftsloven § 31 ble foretatt ekspropriasjon til fordel for reindriften i de områder som er omfattet av Høyesteretts avgjørelser fra 1897 og 1997 nord og nordvest for Aursunden. Den 9. april 1999 mottok departementet ytterligere en ekspropriasjonssøknad fra distriktet, og da for et område i og omkring Korssjøfjellet med utgangspunkt i Høyesterettsavgjørelse fra 1988.

Gjennom oppnevnte forhandlingsutvalg har Landbruks- og matdepartementet gjennomført flere forhandlingsprosesser for å komme fram til minnelige avtaler med de berørte grunneierne. Resultatet av disse prosessene er at det er inngått avtale med de fleste grunneierne nord for Aursun-

den. Overfor de grunneierne som ikke har sluttet seg til avtalen, skjer det en oppfølging innenfor en ekspropriasjonsrettslig ramme. Reinbeiteavtalen nord for Aursunden er under effektivering, og det er utbetalt beiteleie til de grunneierne som har sluttet seg til avtalen.

I og omkring Korssjøfjellet har departementet inngått avtaler for det området som var omfattet av Høyesteretts avgjørelse i 1988. I dette området er det kun en grunneier som ikke har gitt sin tilslutning. Departementet arbeider nå med å legge til rette for en effektivering av avtalen fra og med 15. november d.å.

Innenfor Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde har konfliktene mellom reindriften og andre utmarksbrukere særlig vært knyttet til hyttebygging og ferdsel i utmarka. Reindrifftsnaeringen føler seg presset gjennom stadig større aktivitet i og inntil beiteområdene. Grunneierne føler at deres muligheter til næringsutvikling i utmark/fjellområdene begrenses av den samiske næringsutøvelsen. Arealbrukskonfliktene har delvis vart i flere generasjoner, noen konflikter har blitt løst, andre har dukket opp i tidens løp. Reindrift og jordbruk er to legitime næringer i området, som begge står ovenfor store utfordringer med krav om rasjonalisering, nytenking og alternativ næringsutvikling. I et slikt perspektiv har Fylkesmannen i Sør-Trøndelag påpekt at det er viktigere enn noen gang at ulike interesser kommer i dialog og finner en felles plattform for sameksistens og samarbeid. Med dette som utgangspunkt tok Fylkesmannen i 2005 initiativ til å etablere et prosjekt for å bedre den gjensidige forståelsen og dialogen med sikte på å skape grunnlag for en felles politikk for fjellområdene i Sør-Trøndelag. Selve prosjektet ble avsluttet høsten 2009, men det er avtalt at det gjennomføres årlige dialogsamlinger for å vurdere framdrift/resultater av arbeidet. Styringsgruppen har konkludert med at prosjektet har ført til en positiv utvikling av dialogen mellom partene. Hovedkonklusjonene fra prosjektet handler om konkrete tiltak for å sikre og videreutvikle dialogen. Her nevnes at det skal settes i gang arbeid med fylkesdelplan /interkommunal plan for kommuner i Trollheimen for å sikre vilkår for reindrifftsnaeringen, samtidig som hensyn til utfordringene i landbruket ivaretas. Videre skal det generelt legges vekt på deltakelse tidlig i planprosesser. I tillegg skal det gjennomføres opplegg for informasjon/skolering på politisk nivå om samisk reindrift og kultur. Det skal også på generell basis arbeides med å spre kunnskap og holdninger om alle næringer i utmarka, herunder samisk reindrift, og deres utfordringer. Departementet vil bidra til at erfarin-

gene fra dette prosjektet gjøres kjent for de øvrige områder hvor det utøves reindrift.

5 Nærmere om Reindrifftsavtalen 2010/2011

5.1 Avtaleperiode

Reindrifftsavtalen som nå er fremforhandlet, vil tre i kraft 1. juli 2010 og gjelde til 30. juni 2011. Årets forhandlinger om avtalens økonomiske ramme og fordelingen av den gjelder budsjettåret 2011. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2010-2011) for Landbruks- og matdepartementet. Foreliggende proposisjon om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen.

5.2 Priser

Fram til og med Reindrifftsavtalen 2001/2002 definerte man en målpris for reinkjøtt. Målprisen var ikke en maksimalpris, men en pris som avtalepartene mente var mulig å oppnå i markedet under de aktuelle markedsforhold. Importvernet for reinkjøtt var koblet til reindrifftsavtalens målprissystem ved at målprisen var styrende for utløsning av administrativ tollnedsettelse, og størrelsen på tollsatsene ved slik nedsettelse. Under forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2002/2003 ble imidlertid avtalepartene enige om å oppheve målprisen for reinkjøtt fra og med dette avtaleåret. Dette innebærer fri prisdannelse for reinkjøtt innenfor den beskyttelse importvernet gir. Denne ordningen er videreført for Reindrifftsavtalen 2010/2011. Det vises til nærmere omtale av importordninger under punkt 5.7.

5.3 Utviklings- og investeringstiltak

Under forhandlingene om Reindrifftsavtalen for 2009/2010 ble avtalepartene enige om å oppnevne en gruppe til å foreta en evaluering av virkemiddelbruken sortert under Reindrifftsens utviklingsfond (RUF). Gruppen oversendte avtalepartene sin rapport 8. desember 2009. Rapporten kom med flere forslag til endringer i forvaltningen av flere ordninger, samt med konkrete endringsforslag til innretningen av dagens ordninger. Avtalepartene sluttet seg til flere av de forslag som arbeidsgruppen fremmet.

Evalueringsgruppen foreslo endringer i formålsbestemmelsen til *Forskrift for reindrifftsens utvi-*

klingsfond. Evalueringsgruppen viser til at den oppramsing som i dag inngår i bestemmelsen ikke er uttømmende, og at denne kan legge utilsiktede begrensninger på bruken av fondet. Avtalepartene sluttet seg i hovedsak til evalueringsgruppens vurderinger og vedtok følgende ny formålsbestemmelse for Reindriftens utviklingsfond:

«Reindriftens utviklingsfond skal gjennom bruk av økonomiske virkemidler bidra til å utvikle reindriftsnæringen i samsvar med de reindriftspolitiske mål. Økonomiske rammer og føringer for øvrig blir fastsatt i forbindelse med Stortingets behandling av proposisjonene om reindriftsavtalen og det årlige statsbudsjettet».

Videre er avtalepartene enige om at styret for Reindriftens utviklingsfond skal ha fire medlemmer og oppnevnes for 2 år. Partene er enige om at nåværende leder av Reindriftsstyret oppnevnes som leder av RUF-styret. For øvrig oppnevner LMD en representant, og NRL oppnevner to representanter. For at styret skal være beslutningsdyktig, gis lederen dobbeltstemme. Styret skal være operativt fra 1. juli 2010.

For 2011 foreslås en økning av bevilgningen til RUF på 0,1 mill. kroner, fra 29,9 mill. kroner til 30,0 mill. kroner. Ut fra fondets økonomiske situasjon, foreslås tildelingsrammen for RUF for 2011 satt til 33,5 mill. kroner. Avtalepartene legger til grunn at RUFs styre skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i tildelingsrammen, og at styret selv legger opp til en plan for disponering av ikke øremerkede midler som kan understøtte målsettingene for reindriftspolitikken.

Avsetningen på 1,0 mill. kroner til kvinnerettede tiltak opprettholdes. Avtalepartene legger stor vekt på arbeidet med å fremme likestilling i reindriftsnæringen. Et slikt arbeid må settes i et mer langsiktig perspektiv, og det er viktig at det arbeides kontinuerlig med tiltak. Avtalepartene ble enige om å nedsettes en arbeidsgruppe for å gå igjennom og vurdere eksisterende utredningsmateriale i forhold til kvinner i reindriften. Formålet er å foreslå konkrete tiltak som kan fremme likestillingen i reindriften. Arbeidsgruppen skal i lys av dette foreta en gjennomgang og en systematisering av det materialet som foreligger når det gjelder reindriftskvinnenes stilling, hva som er iverksatt av tidligere forslag til tiltak, samt fremme forslag til prioriteringer som skal gjøres i forhold til de forslag som ennå ikke er iverksatt. Videre skal arbeidsgruppen kartlegge NRLs, Reindriftsforvaltningens, Sametingets og LMDs bidrag til likestilling i næringen. I denne kartleggingen vil en gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsavtalen i et

likestillingsperspektiv være av sentral betydning. Arbeidsgruppens rapport skal legges frem for avtalepartene innen 1. oktober 2010.

Det settes av 4,5 mill. kroner til forskning og veiledning. Avtalepartene ble enige om å avvikle styret for forskningsmidlene. Dette innebærer at RUF-styret fra og med Reindriftsavtalen 2010/2011 også behandler forskningssøknadene. Avtalepartene forutsetter at RUF-styret også benytter seg av kompetansen til Norges forskningsråd for forskningsmessig kvalitetssikring av søknadene.

Reindriften drives på naturens premisser og gjør næringen sårbar i forhold til endringer i omgivelsene. I den senere tid har det vært økende oppmerksomhet på de vanskelige driftsforholdene som den sørsamiske reindriften møter. Dette har resultert i økende tap av kalv og voksne dyr, lavere produksjon og redusert lønnsomhet. Sammenhenger mellom klimaendringer og endret sykdomsbilde på rein har vært påpekt som en mulig forklaring på de økte tapene. Det er derfor behov for økt kunnskap om sammenhengen mellom endringer i klima og endringer i forekomst av sykdom hos rein, særlig i de kystnære områdene. Avtalepartene har derfor øremerket 500.000 kroner til forskning på dette feltet. For øvrig fastsettes ingen øremerkinger til særskilte forskningsområder.

Det har de senere år vært avsatt midler fra RUF til Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling/STN for å støtte opp under kombinasjonsnæringer hvor reindrift inngår. Formålet med overføringen er å øke den reelle verdiskapingen i tilknytning til reindriftsnæringen. Midlene skal primært brukes til støtte og utvikling av binæringer. Overføringen er som tidligere år satt til 2,0 mill. kroner.

I Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og jordbruk, er administrasjonen og avgjørelsesmyndigheten lagt til Innovasjon Norge, avd. Troms, og med Landbruks- og matdepartementet som klageinstans. Avtalepartene ble enige om en bevilgning på 1,4 mill. kroner til konfliktforebyggende tiltak.

Det settes av 7,7 mill. kroner over RUF til Verdiskapingsprogrammet for reindrift. Bevilgningen dekker også kostnader til administrasjon av ordningen i Innovasjon Norge, og innebærer et uendret aktivitetsnivå. Det vises til kapittel 4.5 for nærmere omtale av ordningen.

Partene er enige om at det ikke er naturlig at fagbrevordningen finansieres over næringsavtalen, og at den derfor på sikt bør fases ut av reindriftsavtalen. Avtalepartene forutsetter at Opplæringskontoret arbeider med dette som siktemål, og

prøver å finne andre finansieringskilder. For Reindrifftsavtalen 2010/2011 er avtalepartene enige om en avsetning på 2,0 mill. kroner. Reindrifftsforvaltningen utbetaler bevilgningen på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2010/2011. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/ inntekter fra andre institusjoner/ departementer skal spesifiseres både i regnskap og budsjett. Som et ledd i arbeidet med å styrke kvinnenes stilling i reindriften, er partene enige om at opplæringskontoret viderefører prioriteringen av kvinner både blant kommende lærlinger og instruktører.

Markedet for omsetning av reinkjøtt har de siste år vært svært godt. Til tider har slakteriene hatt problemer med å følge opp leveringsavtalene på reinkjøtt. Etter et rekordstort slakteuttak de første ukene av slaktesesongen 2009/2010, stoppet slaktingen tilnærmet opp de første ukene etter brunsten. I forbindelse med forhandlingene ble avtalepartene enige om å prioritere tiltak for å gjenopprette reindriftens positive markedssituasjon. I den forbindelse ble avtalepartene enige om å nedsette et eget Markedsutvalg for reinkjøtt. Partene ble enige om en avsetning på 3,0 mill. kroner, herunder inntil 2,0 mill. kroner til generisk markedsføring, samt 1,0 mill. kroner til gjennomføring av utvalgets øvrige oppgaver. Det vises til kapittel 4.4 for nærmere omtale av markedssituasjonen og Markedsutvalgets arbeid.

Reindrifftsforvaltningen har på vegne av reindrifftsnaeringen inngått avtale om pramming av rein to ganger i året med firmaet Seaworks AS i Harstad. Avtaleperioden var i utgangspunktet fra 1.1.04 til 1.1.09. I henhold til opsjonsavtale ble avtalen høsten 2008 forlenget ut 2010. Døgnprisen reguleres hvert år i henhold til avtalen. En partsammensatt gruppe har vurdert ordningen med pramming av rein. Gruppen avla rapport med sine forslag i mai 2008. Avtalepartene sluttet seg til dette forslaget. Dette innebærer at prammingen videreføres for reineiere som frakter rein til og fra øyer og halvøyer i Nord-Troms og i Finnmark. Prammingen administreres og organiseres av Staten ved Reindrifftsforvaltningen. Kostnadene forbundet med pramming dekkes som i dag over Reindrifftsavtalen. For Reindrifftsavtalen 2010/2011 avsettes det 4,9 mill. kroner for å dekke kostnadene til pramming. Oppdraget med prammingen fra og med 2011 vil bli konkurranseutsatt i regi av Reindrifftsforvaltningen.

Med bakgrunn i endringene i ny reindrifftslov, er avtalepartene enige om at ordningen med inn-

løsning av siidaandeler gjelder frem til det enkelte distrikt har fått godkjent sine bruksregler. Det øremerkes ingen avsetning til dette formålet i Reindrifftsavtalen 2010/2011.

Tilskudd til reindrifftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg, kan maksimalt dekke 50 % av de totale kostnadene ved et anlegg, eget arbeid inkludert. Videre er avtalepartene enige om at det kun ytes tilskudd fra RUF til anlegg som er beskrevet i godkjente bruksregler. Fellestilltak skal prioriteres, og tilskuddsatsene for fellestilltak og enkelttiltak foreslås differensiert. I denne sammenheng regnes en siida som det laveste nivået for fellestilltak, og et tiltak som det står en siidaandel bak regnes som enkelttiltak. Ved vurderingen av søknader til nye slakteanlegg er avtalepartene enige om at nye anlegg skal vurderes opp mot eksisterende slaktekapasitet, muligheten for lønnsom drift, samt hvilke konsekvenser det nye anlegget vil få i forhold til andre reindrifftsanlegg i området. Det øremerkes ingen avsetning til dette formålet i Reindrifftsavtalen 2010/2011.

Gjeldende regelverk og satser i forhold til tilskudd til gjeterhytter videreføres. Det legges til grunn at man også fremover gir den enkelte søknad en særskilt behandling. Når bruksreglene er godkjent, foreslås det imidlertid at tilskudd kun kan ytes til de hytter som er omfattet av bruksreglene. Det øremerkes ingen avsetning til dette formålet i Reindrifftsavtalen 2010/2011.

Foruten nevnte ordninger kan fondets midler nyttes til:

- Støtte ved omfattende tap av rein i ulykker
- Refusjon av dokumenterte utgifter, til deltagelse på kurs og lignende for reindrifftsutøvere
- Støtte til tiltak for reindrifftsnaeringen som følge av klimaskapte endringer
- Sikring av reindriftens beiterett, herunder støtte i forbindelse med distriktenes arbeid med sikring av reindriftens arealer
- Andre praktiske tiltak innenfor reindriften, herunder transport av rein
- Gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reintallstilpassing og ressursutnyttelse
- Andre faglige tiltak til fremme for reindriften, herunder veiledning, kursvirksomhet, beitegranskning, planlegging og avlstilltak
- Utvikling av binæringer og til formål av generell kulturell betydning for reindrifftsamene
- Tilrettelegging av 1-2 dagers kompetansegivende kurs/etterutdanning
- Utdanningsstipend (under avvikling).

5.4 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Det ble for avtaleåret 2009/2010 bevilget 63,1 mill. kroner etter vedtatt budsjett til ulike kostnadssenkende tilskudd, kap. 1151 post 75. For avtaleperioden 2010/2011 foreslås bevilgningen til kostnadssenkende og direkte tilskudd redusert til 58,3 mill. kroner.

Bevilgningen er beregnet å dekke kostnadene ved ordningene som gjelder slaktesesongen 2010/2011. Nedenfor følger en omtale av fordelingen på underpostene for kommende avtaleperiode, samt en omtale av endringer i ordningene.

5.4.1 Distriktstilskudd

Distriktstilskuddet skal bidra til å gi distriktene og tamreinlagene økonomisk grunnlag for å ivareta sitt ansvar og sine oppgaver med utvikling av reindriften i en bærekraftig retning. Dette innebærer bl.a. å få et reintall i balanse med beitegrunnet, sikring av reindriften arealer, økt lønnsomhet, samt legge til rette for en kriseberedskap. I tillegg skal dette tilskuddet gi grunnlag for avløserordning ved sykdom og svangerskap ut over folketrygdens generelle ordninger.

Det avsettes 8,2 mill. kroner til ordningen med distriktstilskudd inkludert engangstilskudd til distrikt som har stadfestede bruksregler. Dette er omtrent på samme nivå som de siste år, bortsett fra avtaleåret 2009/2010 da det ble gitt en økning grunnet arbeidet med bruksregler. For at tilskudd til distrikter skal kunne innvilges, må det i distriktet utøves en reindrift som er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for næringen, herunder pålagte tellinger og bestemmelser knyttet til oppfølging av lovlig fattede vedtak om høyeste reintall.

Satsen til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning i reinbeitedistriktene, herunder Trollheimen, videreføres med 40.000 kroner per distrikt. Ved en sammenslåing av distrikter økes grunnbeløpet i forhold til antall distrikter som blir sammenslått, avgrenset til to år etter sammenslåingen.

Det særskilte tilskudd for beiteleie i Trollheimen videreføres. Beløpet på 100.000 kroner disponeres av Reindrifftsforvaltningen som får ansvar for betaling av leie i h.t. beiteavtalen.

5.4.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

For at tilskudd til siidaandeler og tamreinlag skal kunne innvilges, må følgende vilkår være oppfylt:

- Siidaandelen/tamreinlaget må utøve en reindrift som er i samsvar med de til enhver tid gjel-

dende lover og forskrifter for næringen, herunder pålagte tellinger og bestemmelser knyttet til oppfølging av lovlig fattede vedtak om høyeste reintall.

- leder/e av siidaandelen/tamreinlaget må ha en avgiftspliktig inntekt fra salg av reinkjøtt på minimum 50.000 kroner eksklusiv merverdiavgift i 2010.
- Siidaandelen må ha under 600 rein, eventuelt reintall under fastsatt høyeste reintall, per 31. mars 2011. Avgang av rein som overstiger disse grensene ved siste pålagte telling for driftsåret 2010/2011 må dokumenteres og godkjennes av reindrifftsagronomen. Det kan gjøres unntak fra grensen på 600 rein, jfr. likevel punkt d) nedenfor, dersom følgende krav er oppfylt:
 - i. Det er fastsatt et øvre reintall per distrikt og distriktet samlet holder seg innenfor dette reintallet eller
 - ii. det er inngått bindende avtale utarbeidet i henhold til Reindrifftssjefens retningslinjer mellom reindrifftsforvaltningen og samtlige ledere av siidaandeler i distriktet om en reduksjonsplan for en tilpasning av reintallet innen fastsatt frist, eller
 - iii. det er utarbeidet og godkjent bruksregler i henhold til reindrifftslovens kapittel 7.
- Leder av siidaandelen/tamreinlaget må ikke motta alderspensjon etter folketrygdlovens regler per 31. mars 2011. For felles siidaandel og/eller siidaandel som er berettiget til ektefelle tillegg, gjelder dette yngste ektefelle.

Det gjøres følgende avsetninger til tilskudd til siidaandeler og tamreinlag:

a. Produksjonspremie

Det avsettes 25,8 mill. kroner til ordningen med produksjonspremie. Siidaandelens produksjonspremie beregnes med 25% av avgiftspliktig salg av kjøtt og andre avgiftspliktige næringsinntekter fra rein tilhørende alle reieneierne i siidaandelen. Ved salg av livdyr beregnes det produksjonspremie bare i de tilfeller hvor kjøperen er innvilget livdyrlån etter tidligere ordning over Reindriften Utviklingsfond. Avgiftsfrie inntekter, samt annet salg av livdyr inngår ikke som grunnlag for beregningen av produksjonspremien. Det utbetales ikke produksjonspremie for avgiftspliktig inntekt som overstiger 400.000 kroner per siidaandel og 1.000.000 kroner per tamreinlag.

Produksjonspremien utbetales til leder av siidaandelen. Lederen har ansvaret for å oversende næringsoppgavene fra reieneierne som er registrert

under siidaen innen fastsatt frist. For tamreinlagene vil årsregnskapene danne grunnlaget for beregningen av produksjonspremien.

b. Kalveslaktetilskudd

Det avsettes 7,9 mill. kroner til ordningen med kalveslaktetilskudd. For å legge til rette for en ytterligere produksjonsoptimalisering, økes satsen for tilskuddet med 50 kroner til 250 kroner per kalv. For å stimulere til størst mulig høstslakting ytes tilskuddet for slakt i perioden 15.08.10 – 31.12.10. Siidandeler i Vest-Finnmark reinbeiteområde omfattes ikke av ordningen med kalveslaktetilskudd.

c. Tidligslaktetilskudd

Det avsettes 2,0 mill. kroner til ordningen med tidligslaktetilskudd. Tidligslaktetilskuddet beregnes på bakgrunn av slakt i perioden 15.08.10 – 31.12.10. Satsen for tidligslaktetilskuddet settes til 5 kroner per kg for rein over ett år i samtlige reinbeiteområder foruten Vest-Finnmark reinbeiteområde. Dette området omfattes ikke av ordningen med tidligslaktetilskudd.

d. Prøveordning med tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark

Prøveordningen som ble innført ved Reindrifftsavtalen 2009/2010 for Vest-Finnmark reinbeiteområde videreføres med tilsvarende regelverk og satser. Dette innebærer at alle siidaandeler som oppfyller et produksjonskrav på 8 kg (slakt rapportert i h.t. Forskrift om rapportering av slaktet rein) per rein i vårflokk (per 31.03.10) får utbetalt et tilskudd på 17 kroner per kg for slakt i perioden 15.08. – 10.10. og 13 kroner per kg for slakt i perioden 11.10. – 31.12.

Det avsettes 6,0 mill. kroner til prøveordningen med tilskudd til siidandeler i Vest-Finnmark. Dersom tilslaget på ordningen fører til at rammen overstiges, skal avtalepartene komme sammen for å finne inndekning innenfor reindrifftsavtalens rammer.

e. Driftstilskudd

Det avsettes 6,7 mill. kroner til ordningen med driftstilskudd. Satsen for driftstilskuddet videreføres med 10.000 kroner per siidaandel i samtlige reinbeiteområder.

I de siidaandeler der kvinner står som enkeltinnehavere og/eller leder av siidaandelen er under 30 år per 1.1.2010, utbetales det et driftstilskudd på 25.000 kroner.

Ordningen med tilskudd ved overføring av ansvaret som leder av siidaandel videreføres med en sats på 60.000 kroner per siidaandel. Tilskuddet gis de tre første årene etter overføringen. Etablerte midlertidige enheter i forbindelse med generasjonsovergang, og fremtidige sideordnede rekrutteringsandeler, omfattes ikke av ordningen.

f. Ektefelle- og samboertillegg

Det avsettes 3,4 mill. kroner til ordningen med ektefelle tillegg. For ytterligere å stimulere til at flere kvinner tar aktiv del i reindriften, økes ektefelle tillegget fra 35.000 kroner til 42.500 kroner. For øvrig videreføres gjeldende regelverk

5.4.3 Frakttilskudd

Det avsettes 1,8 mill. kroner til tilskudd for frakt av slakteskrotter fra slakteanlegg til fryseanlegg. Tilskuddet ved frakt av reinslakt skal bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineiere i ulike reinbeitedistrikter og tamreinlag, samt bidra til utjevning av fraktkostnader til marked. Dagens regelverk og satser videreføres.

5.5 Velferdsordninger

Tidligpensjons- og avløserordningen flyttes ut av RUF til de ordinære velferdsordningene. Dette innebærer at avsettingen til velferdsordninger øker til totalt 3,1 mill. kroner.

Det avsettes 300.000 kroner til ordningen med tidligpensjon. Satsene for enbrukerpensjonen oppjusteres fra 90.000 kroner til 100.000 kroner per år, og tobrukerpensjonen fra 144.000 til 160.000 per år.

Det avsettes 1,0 mill. kroner til ordningen med avløsning ved svangerskap/fødsel. Tilskuddet skal bidra til å styrke stillingen til reindriftskvinnene. Tilskudd for leid hjelp ved svangerskap forvaltes av Reindrifftsforvaltningen. Gjeldende bestemmelser og satser videreføres.

Bevilgningen til folketrygdordningen opprettholdes med 1,2 mill. kroner for kommende avtaleperiode. Ordningen innebærer at den enkelte rein-eier skal betale en avgift til Folketrygden som tilsvarende avgiften for lønnsinntakere. Differansen mellom denne avgiften og avgiften for private næringsdrivende, blir da finansiert over reindrifftsavtalen. Bevilgningen beregnes ut fra pensjonsgivende inntekt i næringen, og midlene overføres sentralt til Folketrygden.

Bevilgningen til sykepengeordningen videreføres uendret med 0,6 mill. kroner. Den kollektive innbetalingen over reindrifftsavtalen til sykepenge-

ordningen dekker tilleggspremien for økte sykepenger - fra 65 % til 100 % av inntektsgrunnlaget for sykdom utover 16 dager. Fødselspenger dekkes også med 100 % av inntektsgrunnlaget. Bevilgningen beregnes ut fra samlet næringsinntekt for de reineiere som inngår i ordningen. Midlene overføres sentralt til Folketrygden.

Over organisasjonstilskuddet er det øremerket 200.000 kroner til organisering og drift av HMS-tiltak for reindriffts-næringen, jfr. pkt 5.6. Tildelingen forutsetter en egenandel på 10 % fra brukerne av tjenesten. NRL skal årlig rapportere i forhold til bruken av midlene.

5.6 Organisasjonstilskudd

Med bakgrunn i avviklingen av Kontaktutvalget for reinkjøttomsetning reduseres bevilgningen til organisasjonstilskudd med 100.000 kroner til 6,1 mill. kroner, herunder 200.000 kroner til HMS-tiltak i reindrifften.

Når NRL får sitt organisasjonstilskudd over statsbudsjettet, stilles det en rekke krav til rapportering, og til oppfølging av andre krav. Videre forutsettes det at NRL organiserer sitt arbeid slik at organisasjonen kan delta aktivt i prosesser av sentral betydning for reindrifften. Tilskuddet utbetales kvartalsvis på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2011. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre offentlige institusjoner skal spesifiseres både i regnskap og budsjett.

5.7 Importordninger

Det tollbaserte importvernet skal, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold til WTO-avtalen setter, praktiseres på en måte som sikrer reindriffts-næringen et rimelig vern mot konkurrerende import. Etter samråd med Reindrifftens importutvalg, kan Landbruks- og matdepartementet ved Statens landbruksforvaltning fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slakting som kan importeres med redusert toll. I en situasjon hvor Importutvalget eventuelt skulle vedta å gi råd om import, forutsetter Landbruks- og matdepartementet at Statens Landbruksforvaltning tar kontakt med departementet.

Ved fastsettelse av importbestemmelsene for reinkjøtt har Landbruks- og matdepartementet lagt til grunn at tollsatsene innenfor eventuelle importkvoter i perioden 01.07.09 – 30.06.10 skal

fastsettes slik at importprisen inkl. toll utgjør minimum 65 kroner per kg for helt slakt. Denne ordningen vil bli videreført for perioden 01.07.10 – 30.06.11.

Siden vinteren 2003 er det ikke importert reinkjøtt til redusert toll. Hovedårsaken til dette har vært behovet for stimulering til økt slakting og omsetning av innenlandsprodusert reinkjøtt.

5.8 Regelverk

Regelverket for Reindrifftens Utviklingsfond og ordningene under punkt 5.4, fastsettes av Landbruks- og matdepartementet i samråd med Norske Reindrifftsamers Landsforbund. Det forutsettes at fastsettelsen finner sted senest 1. juli 2010. Regelverket blir publisert i et eget forskriftshefte som trykkes både med norsk og samisk tekst. Videre blir regelverket lagt ut på Reindrifftsforvaltningens internettside, samt utsendt til samtlige ledere av siidaandeler.

6 Sluttprotokoll fra reindrifftsavtaleforhandlingene

Sluttprotokollen inneholder flere punkter som partene er kommet til enighet om, og som innebærer endringer og oppfølginger i tillegg til det som fremkommer av selve Reindrifftsavtalen. Sammen med Reindrifftsavtalen 2010/2011 ligger protokollen som vedlegg til proposisjonen.

Under punkt 1 i protokollen er avtalepartene enige om en rekke forhold direkte knyttet til enkelte poster og ordninger som sorterer under avtalen. Disse forholdene er omtalt og behandlet under kapittel 4 og kapittel 5, og vil ikke bli omtalt nærmere i dette kapittelet.

Under protokollens punkt 2, behandles tiltak som følge av radioaktiv forurensning. Det er avsatt 2,5 mill. kroner over kap. 1147 til finansiering av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt i 2010. Når det gjelder regelverket for radioaktivitetstiltak i slaktesesongen 2010/2011 fastsettes de etter samme prosedyrer som for forskriftene etter Reindrifftsavtalen.

Under protokollens punkt 3, behandles tiltak med virkning for budsjettet 2010. For å styrke fondets egenkapital, overføres et mindreforbruk på 1,0 mill. kroner over post 75 i 2009 til RUF. I tillegg omdisponeres tidligere ubenyttede øremerkinger på 3,25 mill. kroner.

7 Endringer i statsbudsjettet 2010

I samsvar med Prop. 1 S (2009-2010) for Landbruks- og matdepartementet har Stortinget vedtatt bevilgninger over kap. 1151 med i alt 101,0 mill. kroner. Den nye avtalen har tilsvarende bevilgning. Foruten forslag om omdisponering av 2,0 mill. kroner fra kap. 1147 post 71 til kap. 1151 post 51, samt ompostering av 1,0 mill. kroner fra kap. 1151 post 75 til post 51, vil alle budsjettmessige endringer og omdisponeringer som følge av ny avtale, først gis virkning fra kommende budsjettår, dvs 2011 for dette oppgjøret.

Omdisponering på 2,0 mill. kroner fra kap 1147 post 71 til kap 1151 post 51 gjelder tiltak for distrikt som er utestengt fra vinterbeiter i Sverige. Ompositeringen på kap 1151 fra post 75 til post 51 er for å

styrke fondets egenkapital og rammen til disposisjon for RUF-styret i 2010. Forslaget til budsjett for 2011 med fordeling av Reindrifftsavtalens ramme på de ulike postene legges frem for Stortinget i forbindelse med ordinær budsjettbehandling gjennom Prop. 1 S (2010-2011) for Landbruks- og matdepartementet.

Landbruks- og matdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om Reindrifftsavtalen 2010/2011, og endringer i statsbudsjettet for 2010 m.m.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om Reindrifftsavtalen 2010/2011, og endringer i statsbudsjettet for 2010 m.m. i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om reindrifftsavtalen 2010/2011, og endringer i statsbudsjettet for 2010 m.m.

I statsbudsjettet for 2010 gjøres følgende endringer:

I

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1147		Reindrifftsforvaltningen	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark reduseres med fra kr 10.304.000 til kr 8.304.000	2.000.000
1151		Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet økes med fra kr 29.900.000 til kr 32.900.000	3.000.000
	75	Direkte og kostnadssenkende tilskudd reduseres med fra kr 63.100.000 til kr 62.100.000	1.000.000

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, som er knyttet til bevilgninger i 2011.

Vedlegg 1**Reindrifftsavtale 1. juli 2010 – 30. juni 2011**

I henhold til Hovedavtalen for reindrifftsneringen av 26. februar 1993, har Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund inngått følgende reindrifftsavtale for driftsåret 2010/2011, gjeldende fra 1. juli 2010 til 30. juni 2011.

1 Økonomisk ramme 2010 - 2011**1.1 Bevilgninger over statsbudsjettet**

Partene er enige om en ramme for Reindrifftsavtalen 2010/2011 på 101,0 mill kroner.

1.2 Priser

Det fastsettes ikke målpris for reinkjøtt i slaktesesongen 2010/2011.

2 Reindrifftsavtalens bevilgninger følger kalenderåret

Årets forhandlinger gjelder budsjettåret 2011. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2010-2011) for Landbruks- og matdepartementet (LMD). Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen. Proposisjonen vil i utgangspunktet ikke inneholde forslag til budsjettvedtak utover omdisponeringer mellom poster for 2010. Imidlertid forutsettes det at Stortinget ved sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2011.

3 Utviklings- og investeringstiltak

Det bevilges for Reindrifftsavtalen 2010/2011 30,0 mill. kr til Reindrifftsens Utviklingsfond.

Ut fra fondets økonomiske situasjon settes tildelingsrammen til 33,5 mill kroner. Avtalepartene legger til grunn at RUFs styre skal utøve sin myn-

dighet med utgangspunkt i tildelingsrammen, og at styret selv legger opp til en plan for disponering av ikke øremerkede midler som kan understøtte målsettingene for reindriffts politikken.

For Reindrifftsens Utviklingsfond gjøres det følgende avsetninger:

- 1,0 mill. kroner til kvinnerettede tiltak
- 4,5 mill. kroner til forskning og veiledning for 2010, herunder 0,5 mill. kroner til økt kunnskap om sammenhenger mellom klimaendringer og endret sykdomsbilde på rein
- 2,0 mill. kroner til Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling / STN
- 1,4 mill. kroner til konfliktforebyggende tiltak
- 7,7 mill. kroner til verdiskapingsprogrammet for reindrifft
- 2,0 mill. kroner til fagbrevordningen i reindrifften
- 3,0 mill. kroner til markedstiltak
- 4,9 mill. kroner til pramming

For øvrig kan fondets midler nyttes til:

- Støtte ved omfattende tap av rein i ulykker
- Gjeterhytter og øvrige reindrifftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg
- Refusjon av dokumenterte utgifter, til deltagelse på kurs og lignende for reindrifftsutøvere
- Støtte til tiltak for reindrifftsneringen som følge av klimaskapte endringer
- Sikring av reindrifftsens beiterett, herunder støtte i forbindelse med distriktenes arbeid med sikring av reindrifftsens arealer
- Andre praktiske tiltak innenfor reindrifften, herunder transport av rein
- Gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reintallstilpassing og ressursutnyttelse
- Andre faglige tiltak til fremme for reindrifften, herunder veiledning, kursvirksomhet, beitegranskning, planlegging og avlstilltak
- Utvikling av binæringer og til formål av generell kulturell betydning for reindriffts samene
- Tilrettelegging av 1-2 dagers kompetansegivende kurs/etterutdanning
- Utdanningsstipend (under avvikling)

4 Kostnadsenkende og direkte tilskudd

Det bevilges 61,8 mill kroner for avtaleåret 2010/2011 til ulike direkte tilskudd.

4.1 Distriktstilskudd

For innvilging av tilskudd til distrikter, må det utøves en reindrift som er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for næringen, herunder gjennomføring av pålagte tellinger og bestemmelser knyttet til oppfølging av lovlig fattede vedtak om høyeste reintall.

Regelverk og satser for distriktstilskuddet videreføres.

Det avsettes 8,2 mill kroner til ordningen med distriktstilskudd.

4.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

For innvilging av tilskudd til siidaandeler og tamreinlag må følgende vilkår være oppfylt:

- Siidaandelen/tamreinlaget må utøve en reindrift som er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for næringen, herunder pålagte tellinger og bestemmelser knyttet til oppfølging av lovlig fattede vedtak om høyeste reintall
- leder/e av siidaandelen/tamreinlaget må ha en avgiftspliktig inntekt fra salg av reinkjøtt på minimum 50.000 kroner eksklusiv merverdiavgift i 2010.
- Siidaandelen må ha under 600 rein, eventuelt reintall under fastsatt høyeste reintall, per 31. mars 2010. Avgang av rein som overstiger disse grensene ved siste pålagte telling for driftsåret 2010/2011 må dokumenteres og godkjennes av reindrifftsagronomen. Det kan gjøres unntak fra grensen på 600 rein, jfr likevel punkt d) nedenfor, dersom følgende krav er oppfylt:
 - i. Det er fastsatt et øvre reintall per distrikt og distriktet samlet holder seg innenfor dette reintallet eller
 - ii. det er inngått bindende avtale utarbeidet i henhold til Reindriftssjefens retningslinjer mellom reindrifftsforvaltningen og samtlige ledere av siidaandeler i distriktet om en reduksjonsplan for en tilpasning av reintallet innen fastsatt frist, eller
 - iii. det er utarbeidet og godkjent bruksregler i henhold til reindrifftslovens kapittel 7.
- Leder av siidaandelen/tamreinlaget må ikke motta alderspensjon etter folketrygdlovens regler per 31. mars 2010. For felles siidaandel og/

eller siidaandel som er berettiget til ektefelle tillegg, gjelder dette yngste ektefelle.

Det gjøres følgende avsetninger til tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

a) Produksjonspremie:

Regelverk og satser for produksjonspremien videreføres.

Det avsettes 25,8 mill kroner til ordningen med produksjonspremie.

b) Kalveslaktetilskuddet:

Satsen på kalveslaktetilskuddet øker fra 200 kroner per kalv til 250 kroner per kalv som slaktes i perioden 15.08.2010 – 31.12.2010. For øvrig videreføres gjeldende regelverk.

Det avsettes 7,9 mill. kroner til ordningen med kalveslaktetilskudd.

c) Tidligslaktetilskuddet:

Tidligslaktetilskuddet beregnes på bakgrunn av slakt i perioden 15.08. 2010 -31.12.2010. Satsen for tidligslaktetilskuddet settes til 5,- kroner per kg for rein over ett år.

Det avsettes 2,0 mill kroner til ordningen med tidligslaktetilskudd for samtlige samiske reinbeiteområder foruten Vest-Finnmark reinbeiteområde.

d) Tilskudd til siidaandeler i distrikt innen Vest-Finnmark reinbeiteområde:

Regelverk og satser for tilskudd til siidaandeler i distrikt innen Vest-Finnmark reinbeiteområde videreføres.

Det avsettes 6,0 mill. kroner til særskilt tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark. Dersom tilslaget på ordningen fører til at rammen overstiges, skal avtalepartene komme sammen for å finne inndekning innenfor reindrifftsavtalens rammer.

e) Driftstilskudd:

Regelverk og satser for driftstilskuddet videreføres.

Det avsettes 6,7 mill kroner til ordningen med driftstilskudd.

f) Ektefelle- og samboertillegg:

Satsen for ektefelle- og samboertillegget øker fra 35.000 kroner til 42.500 kroner. For øvrig videreføres gjeldende regelverk.

Det avsettes 3,4 mill kroner til ordningen med ektefelle tillegg.

4.3 Andre tilskudd

Frakttilskudd:

Regelverk og satser for frakttilskuddet videreføres.

Det avsettes 1,8 mill kroner til ordningen med frakttilskudd for frakt av slakteskrotter fra slakteanlegg til fryseanlegg.

5 Velferdsordninger

Det bevilges totalt 3,1 mill kroner til velferdsordningene i reindrifften for Reindrifftsavtalen 2010/2011.

5.1 Tidligpensjon i reindrifften

Satsen for enbrukerpensjonen oppjusteres fra 90.000 kroner til 100.000 kroner per år, og tobrukerpensjonen fra 144.000 til 160.000 per år. For øvrig videreføres gjeldende regelverk.

Det avsettes 300.000 kroner til tidligpensjon i reindrifften i Reindrifftsavtalen 2010/2011.

5.2 Avløsning ved svangerskap /fødsel

Regelverk og satser for tilskudd til avløsning ved svangerskap/fødsel videreføres.

Det avsettes 1,0 mill kroner til tilskudd til avløsning ved svangerskap/fødsel i Reindrifftsavtalen 2010/2011.

5.3 Øvrige velferdsordninger

Gjeldende regelverk og avsetninger til folketrygdordningen og sykepengeordningen videreføres.

Det avsettes 1,8 mill kroner til folketrygdordningen og sykepengeordningen i Reindrifftsavtalen 2010/2011.

6 Organisasjonstilskudd

Bevilgningen til organisasjonstilskudd settes til 6,1 mill kroner, herunder 200.000 kroner til HMS tiltak i reindrifften.

Tilskuddet utbetales kvartalsvis på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2011. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre institusjoner/departementet skal spesifiseres både i regnskap og budsjett.

7 Importordninger

Det tollbaserte importvernet skal, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold til WTO-avtalen setter, praktiseres på en måte som sikrer reindrifftsnaeringen et rimelig vern mot konkurrerende import. Etter samråd med Reindrifftens importutvalg, kan Landbruks- og matdepartementet ved Statens Landbruksforvaltning fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slakting som kan importeres med redusert toll. I en situasjon hvor Importutvalget eventuelt skulle vedta å gi råd om import, forutsetter Landbruks- og matdepartementet at Statens Landbruksforvaltning tar kontakt med departementet.

8 Regelverk

Regelverket for Reindrifftens utviklingsfond og ordningene under punkt 4, fastsettes av Landbruks- og matdepartementet i samråd med Norske Reindrifftsamers Landsforbund.

Oslo 18. februar 2010

Nils Henrik Sara

Leif Forsell

Vedlegg 2**Sluttprotokoll fra reindrifftsavtaleforhandlingene 2010**

Staten v/ Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) har gjennomført forhandlinger om Reindrifftsavtale for 2010/2011 og endringer i Reindrifftsavtalen for 2009/2010.

Fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) møte:

Forhandlingsutvalg Nils Henrik Sara (leder)
Mariann Wollmann Magga
Kristina J Eira

Sakkyndig/rådgiver Inge Even Danielsen
John Anders Lifjell
Gaute Elvesæter Helland

Fra Staten møte:

Forhandlingsutvalg Leif Forsell (leder)
Marit Myklevold

Sakkyndig/rådgiver Sunna Marie Pentha
(Landbruks- og matdepartementet)
Lisa Jåma (Landbruks- og matdepartementet)
Pernille Pihl (Reindrifftsforvaltningen)
Askild Solberg (Reindrifftsforvaltningen)
Måret Guhttor (Fornyings-, administrasjon- og kirkedepartementet)

Sekretær Morten Floor

1 Reindrifftsavtalen for 2010/2011

Forhandlingsutvalgene er enige om en reindrifftsavtale for 2010/2011, gjeldende fra 1. juli 2010 til 30. juni 2011. Avtaleteksten er gjennomgått og undertegnet.

Avtalepartene er i tilknytning til de enkelte poster og ordninger enige om:

Post 51: Reindrifftsens utviklingsfond (RUF)

Endring i formålsbestemmelsen for RUF

Partene er enige om følgende formålsbestemmelse for RUF:

«Reindrifftsens utviklingsfond skal gjennom bruk av økonomiske virkemidler bidra til å utvikle reindrifftsnaeringen i samsvar med de reindrifftspolitiske mål. Økonomiske rammer og føringer for øvrig blir fastsatt i forbindelse med Stortingets behandling av proposisjonene om reindrifftsavtalen og det årlige statsbudsjettet».

Styret for Reindrifftsens utviklingsfond:

Styret for Reindrifftsens utviklingsfond skal ha fire medlemmer og oppnevnes for 2 år. Partene er enige om at nåværende leder av Reindrifftsstyret oppnevnes som leder av RUF-styret. For øvrig oppnevner LMD en representant, og NRL oppnevner to representanter. For at styret skal være beslutningsdyktig, gis lederen dobbeltstemme. Styret skal være operativt fra 1. juli 2010.

Forskning og utvikling

Styret for forskningsmidlene innenfor RUF avvikles. Fra og med Reindrifftsavtalen 2010/2011 behandler RUF - styret også forskningssøknadene.

Pramming av rein:

Pramming av rein skal fortsatt administreres av Staten ved Reindrifftsforvaltningen. Kostnadene dekkes over Reindrifftsavtalen.

Verdiskapingsprogrammet for reindrifft (VSP-rein):

VSP-rein administreres fortsatt av Innovasjon Norge. I god tid før iverksettelsen av Reindrifftsavtalen 2010/2011, gjennomføres et møte med IN sitt hovedkontor for å drøfte valg av lokalisering av administrasjonen av programmet.

Hovedmålet og VSP-rein sine delmål videreføres. Det er nødvendig med en prioritering og tett oppfølging av de bedriftene som allerede er etablert med støtte fra VSP-rein. Sentrale satsingsområder for å styrke grunnlaget for en videreutvikling av disse bedriftene vil være:

- Kompetanseheving og veiledning knyttet til forretningsdrift.
- Markedskompetanse og markedsarbeid, herunder distribusjonsløsninger for å sikre at reinkjøttet kommer ut i markedet, samt markedsanalyser i forhold til de markedene man ønsker å etablere seg i, og hvilke produkter som etterspørres.
- Nettverksbygging.
- Produktutvikling.
- Andre tiltak.

Med bakgrunn i prioriteringer gitt av avtalepartene og gitte satsingsområder, revideres programets strategiske plan. For å følge opp den reviderte strategiske planen, utarbeides det årlige handlingsplaner med budsjett.

Styringsgruppens rolle tydeliggjøres, og dens innflytelse økes for å nå målene med programmet. Dette innebærer bl.a. at styret skal godkjenne strategisk plan, årlige handlingsplaner og budsjett. Videre skal styret godkjenne prosjekter med en kostnadsramme over 500.000, samt prosjekter av prinsipiell karakter. Når det gjelder sammensetning og oppnevning av styringsgruppen, foreslås ingen endringer.

Markedsføring:

Avtalepartene har blitt enige om å avvikle KRO og nedsette et eget markedsutvalg for reinkjøtt.

Reindriftsnæringen er avhengig av å få solgt sine produkter til best mulig pris. Utfordringene er å få omsetningsleddet til å ta ansvar gjennom en aktiv rolle for å sikre etterspørselen etter reinkjøtt. På denne bakgrunn nedsettes et markedsutvalg med følgende oppgaver:

- Holde seg løpende orientert om endringer i markedet for å kunne ta beslutninger om markedstiltak.
- Holde kontakt med reinkjøttbransjen og informere aktørene om utviklingen i markedet, samt de tiltak som iverksettes.
- Legge til rette for generisk markedsføring av reinkjøtt og være ansvarlig for at nødvendige markedstiltak iverksettes. I tillegg skal utvalget vurdere andre markedstiltak som kan være nødvendig ut fra den til enhver til gjeldende markedssituasjonen.

Utvalget møtes normalt tre ganger i året.

Utvalget skal planlegge sine aktiviteter innenfor den til enhver tid fastsatte økonomiske rammen for utvalgets arbeid.

Utvalget oppnevnes for 2 år og får følgende sammensetning:

- Norske Reindriftsamers Landsforbund: 3 representanter.
- Private Reinsdyrslakteriers Landsforbund (PRL): 1 representant.
- Staten: 1 representant.

Leder av utvalget oppnevnes i samråd mellom avtalepartene.

Reindriftsforvaltningen er sekretariat for utvalget og skal sørge for innkalling, gjennomføring av møtene, samt nødvendig oppfølging mht bruken av midlene.

For Reindriftsavtalen 2010/2011 avsettes det 3,0 mill kroner, herunder inntil 2,0 mill kroner til generisk markedsføring, samt 1,0 mill kroner til gjennomføring av utvalgets øvrige oppgaver.

Hver av partene dekker sine respektive utgifter til møtevirksomhet i utvalget.

Fagbrevordningen

Partene er enige om at det ikke er naturlig at fagbrevordningen finansieres over næringsavtalen, og at den derfor på sikt bør fases ut av reindriftsavtalen. Det forutsettes at Opplæringskontoret arbeider med dette som siktemål og prøver å finne andre finansieringskilder.

Kvinnerettede tiltak

Det nedsettes en arbeidsgruppe for å gå igjennom og vurdere eksisterende utredningsmateriale. Formålet er å foreslå konkrete tiltak som kan fremme likestillingen i reindriften. Arbeidsgruppen skal i lys av dette:

- Foreta en gjennomgang og en systematisering av det materialet som foreligger når det gjelder reindriftskvinnenes stilling, hva som er iverksatt av tidligere forslag til tiltak, samt fremme forslag til prioriteringer som skal gjøres i forhold til de forslag som ennå ikke er iverksatt.
- Kartlegge NRLs, Reindriftsforvaltningens, Sametingets og LMDs bidrag til likestilling i næringen. I denne kartleggingen vil en gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsavtalen i et likestillingsperspektiv være av sentral betydning.
- Arbeidsgruppens rapport legges frem for avtalepartene innen 1. oktober 2010.

Sammensetning:

Arbeidsgruppen skal ha 4 medlemmer og oppnevnes innen 1. april 2010. To av medlemmene oppnevnes av NRL og to av medlemmene oppnev-

nes av Reindrifftsforvaltningen. Et at Reindrifftsforvaltningens medlemmer leder arbeidsgruppen. Reindrifftsforvaltningen er også sekretariat for gruppens arbeid.

Finansiering:

Hver av partene dekker sine respektive utgifter i forbindelse med gruppens arbeid.

Proessen med utarbeidelse og fastsettelse av nye retningslinjer for bruk av kvinnemidlene utsettes inntil ovennevnte arbeid er ferdigstilt.

Reindrifftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg

Partene er enige om at tilskudd til reindrifftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg, maksimalt kan dekke 50 % av de totale kostnadene ved et anlegg, eget arbeid inkludert. Videre er partene enige om at det kun skal ytes tilskudd fra RUF til anlegg som er beskrevet i godkjente bruksregler. Fellestiltak skal prioriteres, og tilskuddssatsene for fellestiltak og enkelttiltak differensieres. Nærmere regler fastsettes under forskriftsmøtet.

Gjeterhytter

Det legges til grunn at man også fremover gir den enkelte søknad en særskilt behandling. Når bruksreglene er godkjente, ytes det kun tilskudd til de hytter som er omfattet av bruksreglene.

Oppgitte priser i Totalregnskapet

NRL har påpekt et mulig misforhold mellom bruttopris som legges til grunn i Totalregnskapets budsjett, og den bruttoprisen som utbetales til reineier. Avtalepartene er enige om at Økonomisk utvalg gis i oppdrag å foreta en gjennomgang for å avdekke årsakene til dette mulige misforholdet. Gjennomgangen skal være ferdigstilt innen forskriftsmøte mai/juni 2010.

2 Tiltak som følge av radioaktiv forurensing

- a) Det er avsatt 2,5 mill kroner over kapittel 1147 til finansiering av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt i 2010.
- b) Regelverket for radioaktivitetstiltak i slaktese-songen 2010/2011 fastsettes etter de samme prosedyrer som for forskriftene etter reindrifftsavtalen.

3 Tiltak med virkning for budsjettet 2010

For å styrke fondets egenkapital og rammen til disposisjon for RUF-styret i 2010, overføres et mindreforbruk på 1,0 mill kroner over post 75 i 2009 til RUF. I tillegg omdisponeres tidligere øremerkin-ger på 3,25 mill kroner knyttet til kvinnerettede tiltak og prosjekter knyttet til arealforvaltning.

Oslo 18. februar 2010

Nils Henrik Sara

Leif Forsell

Vedlegg 3

Tabell 3.1 Fordeling av avtalens ramme på de ulike postene (mill. kroner):

Post	Benevnelse	Avtalen 2009/2010	Forslag til avtalen for 2010/2011	Differanse 2009/2010 og 2010/2011
51	Reindriftens utviklingsfond	29,9	30,0	0,1
72	Organisasjonstilskudd	6,2	6,1	-0,1
75	Direkte tilskudd	63,1	61,8	-1,3
79	Velferdsordninger	1,8	3,1	1,3
	Sum	101,0	101,0	-

Tabell 3.2 Spesifikasjon av post 51: Utviklings- og investeringstiltak, mill. kr

Formål	Avtalen 2009/2010, tildelingsramme	Avtalen 2010/2011, tildelingsramme
Kvinnerettede tiltak	1,0	1,0
Forskning og utvikling	4,5	4,5
SNT næringsutvikling	2,0	2,0
Konfliktforebyggende tiltak	1,4	1,4
Verdiskapingsprogrammet for rein	7,7	7,7
Fagbrevordningen	2,0	2,0
Markedstiltak	2,0	3,0
Tilskudd for avløsning ved svangerskap	1,0	-
Til disposisjon for RUF's styre	10,4	11,9
Sum	32,0	33,5

Tabell 3.3 Spesifikasjon av post 75: Kostnadssenkende og direkte tilskudd (mill. kroner):

Benevnelse	Avtalen 2009/2010	Avtalen 2010/2011
Distriktstilskudd	11,9	8,2
Produksjonspremie	23,1	25,8
Kalveslakttilskudd	5,9	7,9
Tidligslaktetilskudd	4,5	2,0
Vest-Finnmark tilskudd	6,0	6,0
Driftstilskudd	6,7	6,7
Ektefelletilskudd	3,0	3,4
Frakttilskudd	2,0	1,8
Sum	63,1	61,8

